

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 424

TELEFON: AUT. 505—97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN J. 454—48.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZÁSÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETÉNEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. ALKÉR SÁNDOR M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTATANÁCSOS.

TARSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF
M. KIR. POSTAFŐMERNÖK.

A középeurópai államok postaszerződéseinek fejlődése.

Irta: Dr. FORSTER KÁROLY, m. kir. postatanácsos.

Le développement des Arrangements postaux entre les pays de l'Europe Centrale.
Par le Dr. Charles de Forster, Conseiller des Postes. — L'auteur donne un résumé de l'histoire des Arrangements que les pays de l'Europe Centrale ont conclu au sujet du trafic postal. Il renvoie aux avantages et aux désavantages de ces Arrangements en ce qui concerne la Hongrie. A la base des conclusions tirées de ces données, il envisage la possibilité de la création d'une „Union Postale des Pays de l'Europe Centrale“. De son avis, cette Union représenterait sans doute des avantages considérables au public, mais la situation financière actuelle des Administrations postales ne semble pas être à même de rendre possible d'atteindre le but principal de cette Union: la diminution des taxes postales jusqu'au niveau des taxes internes. Néanmoins, il y a des procédés, surtout dans le service d'échange, qu'on pourrait largement simplifier entre ces pays. L'auteur est, du reste, convaincu que l'Union Postale des Pays de l'Europe Centrale sera réalisée après le retour de la situation financière normale, de plus, un jour, à l'instar de l'Union Postale Panaméricaine, tous les pays de l'Europe tomberont d'accord sur la création d'une Union Postale Européenne.

A háború elvesztésének egyik legvésztetőbb következménye volt a több mint 50 millió lakosú osztrák-magyar monarchiának, ennek az ideális gazdasági egységnek szétrombolása. A híres „détruisez la monarchie austro-hongroise“ jelszónak ma már azok is érzik a súlyos következményeit, akik azt elvakultságukban megvalósították. Az élet azonban erősebb, mint a szerződések, még ha tán érche is volnának az utóbbiak vésve és a gazdasági élet természetes menete előbb-utóbb a régi kerékvágásba megy vissza. A gazdasági elzárkózottság káros következményei alatt szenvedő középeurópai államok közül még az ú. n. győztesekhez tartozók is mindjobban érzik, hogy a jelenlegi állapot rájuk nézve is katasztrófális lesz és így mind han-

gosabb lesz a más és más jelszó alatt (vámbéke, Dunaszövetség, középeurópai unió stb.) folyó harc a gazdasági tömörülés elérésére. Kétségtelen, hogy a helyzet érik valami irányban és azzal a gazdasági élet terén ma már számolni kell, ha valamely intézménynek jövőbeli célkitűzéséről van szó.

A mi saját külön világunk, a posta szintén egyike azoknak a közgazdasági intézményeknek, amelyek a háború következményeit súlyosan érzik. A postaszervezetünk ugyanis a háború elvesztéséig még a monarchia határát is jóval túlhaladó, igazi középeurópai postaunió tagja volt, amely egyesülést a postauniók történetében egyenesen a Doyen díszes szerepe illetett meg, mert a német-osztrák-magyar postaunió régebb, mint az Egyetemes Posta Egyesület, sőt, mondhatni, mintaképül szolgált az utóbbinak. A közgazdasági élet ennek a középeurópai uniónak sok tekintetben érezte jótékony hatását. Érthető tehát, hogy a nehéz gazdasági helyzet hatása alatt a „Középeurópai Postaegyesület” eszméjével a közgazdasági körök mind intenzívebben kezdenek foglalkozni. A folyó évi március hóban már az ötödik „középeurópai gazdasági nap”-ot rendezték — ezúttal Breslauban —, amelyen az egyik tárgy ez volt: „Javaslatok a középeurópai postaforgalom megkönnyítésére és egyszerűsítésére; belföldi postadíj az egyes középeurópai államok közt; középeurópai postaegyesület”. Az előadó a német posta Verwaltungsratjának elnöke volt. Sőt a német postaminiszter, dr. Schätzel is nyilatkozott e tárgyról a Neues Wiener Journal részére írt cikkében, amelyben ezt mondja: „A német posta Magyarországgal, Cseh-Szlovákiával, Lengyelországgal és Jugoszláviával szemben ugyanazokat a postai díjkedvezményeket óhajtja megvalósítani, mint Ausztriával szemben”. Németország és Ausztria közt ugyanis már ma is belföldi levélpostai díjak vannak érvényben. Ezt a kijelentést dr. Schätzel miniszter a breslaui értekezleten kiküldöttje útján hivatalosan is megismételtette. A felvetett gondolattal így Magyarországnak is foglalkoznia kell.

Nem lesz tehát talán érdektelen, ha ennek a háborúelőtti középeurópai postaunióknak történetét legalább is főbb vonásaiban lapunk hasábjain megismertetem és azután megkísérlek egy pillantást vetni a jövőre, nevezetesen arra, előnyös-e és milyen mértékben a magyar közgazdaságra és a magyar postára egy új középeurópai postaunióban való részvétel.

1847. október 18-án 17 német állam (közte Ausztria is) postakonferenciára gyűlt egybe. Ez a konferencia, bár majdnem négy hónapig tartott, az egyes képviselt országok között még nem tudott végleges postaszervezést létrehozni, de azért sikerült a levélre, nyomtatványra és árumintára nézve egységes díjazási elveket megállapítani. A konferencián elfogadott határozatokat az időközben kitört forradalmak és háborúk nem engedték életbeléptetni. 1850-ben azonban már újból összeült egy, egyelőre csak Ausztria és Poroszország képviselőiből álló postakonferencia, amely meg is alkotta a német-osztrák postaegyesületet. Érdekesnek tartom megemlíteni, hogy a konferencia határozatai értelmében a két kormányt megbízták azzal, hogy az „Európai Postaunió” megvalósítása végett a többi európai állammal lépjen érintkezésbe.

Hazánk ebben a korban az abszolutizmus alatt szenvedett és postája — úgymint az egész közigazgatása — teljesen az osztrákba olvadt. Magyarország területe így tényleg beletartozott a német-osztrák postaegyletbe.

Az 1850-ben megkötött osztrák-német postaszerződéshez a kisebb német államok jórésze is hamarosan hozzájárult, úgyhogy 1851-ben, amikor az alapszerződést először vizsgálták át a Berlinben tartott postakonferencián, már 16 állam írta alá ezt a postaszerződést, amely ekkor vált igazán német-osztrák postaszerződéssé. A postatörténelem éppen ezért az 1851-ben tartott konferenciát nevezi első német-osztrák postakonferenciának.

Az 1850., illetőleg 1851-ben kötött postaszerződések a transitdíjmentességet, amit az 1847-es — életbe nem lépett — szerződés óhajtott, nem fogadták el, azzal az indokolással, hogy az államok földrajzi fekvése igen különböző terhet ró e tekintetben rájuk. A transitdíjat azonban igen mérsékelten szabták meg és pedig statisztikai számlálások alapján. A levélpostai díjakat illetően természetesen még korán lett volna teljesen egységes díjról beszélni: három távolsági fokot állapítottak meg, amelyet a felvevő és a rendeltetési hivatal közt levő légvonal határozott meg. A távolság kiszámításánál nem vették tekintetbe az országhatárokat. A kocsipostára nézve azonban megmaradtak a politikai határok; a díjakat tehát az egyes, átfutott országok díjainak összeadásából kellett megállapítani.

Itt említtem meg, hogy a „kocsiposta” fogalma, ahova a csomagok tartoztak, az idők folyamán sok változáson ment keresztül. Először beletartozott abba nemcsak a csomag, pénzeslevél, hanem az utalvány és az utánvételes levél is. Később azonban az utóbbi két fogalom kivált és csak a csomag és pénzeslevél számított a kocsipostához. Ma természetesen ez a kifejezés: „kocsiposta” már csak történeti érdekű.

Az 1855-ben Bécsben tartott második konferencia a kocsipostai díjszabás nehézségeivel küzdött, de nem sok eredménnyel. Az 1857-ben Münchenben tartott harmadik konferenciának sikerült végre a csomagdíjszabás tekintetében is az egységes díjterületet megvalósítani. A díjszabás alapja az ú. n. „díjnégyszög” számítás volt, amelynek értelmében a német államok, Ausztria és Magyarország területét négyszögekre osztották. Az egyik négyszög távolságát a többitől a díjnégyszögek középpontjának távolsága alapján határozták meg. Egy-egy négyszögben levő hivatalra nézve ugyanaz a díj volt érvényes. A csomagdíjszabás ezáltal az eddigihez képest jelentékenyen egyszerűbb lett, noha a tarifa szerint még mindig 56 zóna volt. Az egész csomagdíjbevételt egyébként egységesen kezelték, amelyet a csomagok által befutott út alapján megállapított bizonyos százalékos kulcs alapján osztottak szét. A konferencia által kidolgozott díjnégyszögszámítás alapelveiben tulajdonképpen 1916-ig fenmaradt.

Az 1860-ban Frankfurtban és az 1865/66-ban Karlsruheban tartott negyedik, illetőleg ötödik postakonferencia úgy a levél-, mint a kocsiposta tekintetében több kisebb jelentőségű módosítást fogadott el. Az utóbbi konferencia határozatai azonban már nem léptek életbe, mert időközben kitört a porosz-osztrák háború. Csak a háború befe-

jezése után, 1867-ben gyűlt össze ismét egy újabb postakonferencia Berlinben, amelyen az akkori német belpolitikai viszonyoknak megfelelően, a német államok több különálló postaszerződést kötöttek; ezek közül gyakorlatilag a magyar területen az a szerződés lépett életbe, amelyet egyrészt az északnémet államszövetség, Bajorország, Württemberg és Baden, másrészt Ausztria kötöttek. Ez a szerződés a levélpostai transzidíjat a költséges forgalomban megszüntette; az egyes szerződő államok az egymástól eredő és az egyesületbe tartozó államokba szóló levélzárlatokat díjtalanul voltak kötelesek át szállítani. A kocsiposta díjtételei változatlanok maradtak.

A szerződés idejébe esnek a magyar-osztrák kiegyezési tárgyalások, amelyek postai tekintetben is az ország önállóságát helyreállították vagy legalább is a helyreállítását megkezdték. Nem lehet meghatározni nékiul olvasni azokat a vezérigazgatóságunk okmánytárában meglevo okmányokat, amelyekkel ez a postai önállóságra való törekvés kitejezésre jutott. Az ideiglenes egyezményt Magyarország és Ausztria között 1867. április 2-án kötöttek meg Pesten a magyar és osztrák kormány meghatalmazottai. Ennek az egyezménynek alapján 1867. április hó 18-ára a magyar kormány értekezletet hívott össze, amely a magyar postának az osztrák hatóságtól való átvételét és egyidejűleg az erdélyi postával való egyesítését volt hivatva szabályozni. Ennek a nagyfontosságú értekezletnek jegyzőkönyvét, mint elnök Gervay Mihály postavezető, akit rövidre rá kineveztek a magyar posta vezérigazgatójává és Heim Péter (később szintén vezérigazgató), mint tollvivő írták alá. A végleges egyezményt Ausztria és Magyarország közt 1868. március 23—30-án írta alá a két szakminiszter. Ezeknek a megállapodásoknak értelmében a magyar területen továbbra is érvényben maradtak a régi díjak és üzletszabályok, valamint a fennálló nemzetközi egyezmények. Az egyezmény alapján azonban a jövőben megtartandó postai konferenciákra a két kormánynak már egyenrangú képviselőket kell küldenie. (Az 1867-iki berlini konferencián — úgymint az előbbieken — még a magyar postának nem volt képviselve.)

Az osztrák-magyar kiegyezés megkötése és a német birodalom megalakítása folytán az 1867-iki osztrák-német postaszerződést már 1872-ben felváltotta a Münchenben megkötött német-osztrák-magyar postaszerződés, amelyre vonatkozó tárgyalásokon már Gervay vezérigazgató is részt vett. E szerződés a részben pótegyezmények, részben iratváltások útján létrejött változtatásokat nem számítva, egész 1916-ig volt érvényben.

A levélpostára vonatkozóan eredetileg megállapított feltételek és díjak, különösen az 1874-ben megalakult egyetemes postaegyesület határozatai következtében változtak meg. Az egyöntetűség kedvéért ugyanis a levélpostára vonatkozólag lassanként — a díjakat és a súlytégeket nem számítva — az egyetemes postaegyesületi szabályokat alkalmazzák. A súlytégekre és a díjakra vonatkozó külön szabályok azonban megmaradtak. A súlyra vonatkozó rendelkezések részben kedvezőtlenebbek voltak, mint a nemzetközi szerződés, mert míg ez utóbbi akkor nem ismert a levélre vonatkozóan súlymaximumot, a német-osztrák-magyar forgalomban 250 gram volt a levél legmaga-

sabb súlya. A díjakat illetően — eltekintve az első néhány évtől — az volt az alapelv, hogy a kölcsönös forgalomban mindegyik posta a saját belföldi díjait szedi. A díjknál 2 Pfenniget egyenlőnek vettek 1 krajcárral, illetőleg 2 fillérrel, azaz Németországból Magyarországra vagy Ausztriába egy levél díja 10 Pfennigbe, az ellentétes irányban pedig 5 krajcár = 10 fillérbe került. Minthogy azonban 10 fillér csak 8.5 Pfennig értékű volt, a gyakorlatban ez azt jelentette, hogy a Magyarországból, illetőleg Ausztriából Németországra szóló levél kisebb díj alá esett, mint az ellentétes irányban. Ez mindenesetre a magyar és osztrák közönségnek előnyös, a két állam postájának azonban pénzügyileg hátrányos volt. A kölcsönös forgalomban a levélpostai küldemények transitdíjmentessége továbbra is fenmaradt.

A postautalványforgalmat már az 1872-iki szerződés rendszerezte, de ez eleinte az osztrák-magyar papírvaluta ingadozása miatt igen sok akadályba ütközött. Ezért az utalványokat hosszú ideig mindegyik irányban német márkában kellett kiállítani. Az átszámítás a márkának bécsi tőzsdei jegyzése alapján történt. Csak 1885-től kezdve használhatták a magyar hivatalok a budapesti tőzsdejegyzést. Még a koronaérték behozatala után sem járult azonnal Németország ahhoz, hogy a Németországban feladott utalványokat koronára lehessen kiállítani. Csak 1904. április 1-én lehetett ezt megvalósítani, amikor egyúttal az utalvány átszámítási kulcsot is állandósították 100 korona = 85.05 márka alapon. Az utalványleszámolást 1894-ig Magyarország és Ausztria részéről Ausztria végezte, csak ekkor sikerült Magyarországnak kivinnie azt, hogy a magyar utalványok külön leszámolásba kerüljenek.

A csomagszolgáltatásban az 1872-iki szerződés egész élettartama alatt az egységes postai díjterület eszméje fenmaradt és a díjak kiszámítása a díjnégyszögek alapján megállapított távolsági fokozatok szerint történt. A gazdaságilag legjelentősebb rendelkezés azonban az volt, hogy 5 kg-ig az egész német-osztrák-magyar területen egységes díjat állapítottak meg úgy a bel, mint a kölcsönös forgalomban és pedig 50 Pfennig = 30 krajcár, illetőleg 60 fillér összegben. Ez magától értetődően a német és osztrák ipari államoknak rendkívül előnyös volt, mert pl. Hamburgból annyiba került egy csomag 5 kg. súlyig Kolozsvárra, mint Budapestről. A magyar ipar és magyar kereskedelem tehát teljes joggal panaszkodhatott ellene, különös tekintettel arra, hogy az akkor még fejletlen magyar ipar alig exportált valamit Ausztriába és Németországba, míg a mezőgazdáinknak az 5 kg-os csomag egységes díja nem jelentett érdemleges előnyt.

Tüllépném e cikk kereteit és célját, ha ismertetni akarnám a német-osztrák-magyar postauió keretein belül az osztrák-magyar postai igazgatások egymásközi harcait is, azt a szívós küzdelmet, amelyet a magyar posta folytatott teljes önállóságának elnyeréséért. E harc teljes befejezése csak 1916-ban sikerült, amikor is a fennálló német-osztrák-magyar postaszervezést a Bécsben, Berlinben és Budapesten tartott tanácskozások alapján határvon kívül helyezték és ahelyett a már közjogilag is teljesen megfelelő külön magyar-német, magyar-osztrák és német-osztrák szerződéseket kötötték meg. Az új szerződések már külsőleg is magukon viselik annak a jellegét, hogy az egye-

temes postaszerződésnek csak kiegészítő szerződése, mert azzal az alapelvvel kezdődnek, hogy amennyiben a szerződés nem tartalmaz ellenkező intézkedéseket, a szerződő államok postaforgalmára az egyetemleges postaezredés szerződése és egyezményei nyerne alkalmazást. Az új szerződések a kölcsönös forgalomban a levélpóstára — bizonyos csekély eltéréssel — a belföldi, egyidejűleg azonban felemelt díjakat hagyják érvényben. Megszűnik azonban a levélpostai zárlatok díjmentes átszállítása, viszont a nemzetközi átszállítási díjból az államok egymásnak 50 százalék engedményt adnak. A csomagok tekintetében megszűnik az egységes postai díjterület és a díjnégyszögek alapján kiszámított egységes díjszabás. Ehelyett 5 kg-ig az összes csomagokat nemzetközi csomagoknak tekintik; 5 kg és 20 kg között pedig a díjat országonként egységesen megállapított díjak összeadása alapján határozzák meg, azaz itt is a nemzetközi csomagdíjszabás alap gondolatát alkalmazzák.

Az összeomlásig a német-osztrák-magyar postaforgalom ezeknek az 1916. évi szerződéseknek alapján működött.

Nem volna teljes a vázolt történeti kép, ha nem mutatnák rá arra, hogy nemcsak a magyar-német-osztrák területen volt érvényben a belföldi levélpostai díj, hanem Montenegróval és Szerbiával való forgalomban is, azzal a különbséggel, hogy csak az első (20 g-os) súly- és díjtétel volt a belföldivel azonos. Ehhez járult 1916. október 1-én Bulgária is, amellyel szemben úgy Magyarország, mint Ausztria és Németország teljesen a belföldi levéldíjtételeket alkalmazta.

Az összeomlás után a forgalom tapogatózva nyílik meg. A díjak tekintetében teljes a bizonytalanság: az 1920. január 1-én életbelépett magyar díjszabás az Ausztriába, Németországba, Bulgáriába és Szerb-Horvát-Szlovén országba szóló levélpostai küldeményekre „addig, amíg az illetékes postaigazgatásokkal más megegyezés létesül” a belföldi díjakat alkalmazza. Ez az állapot 1922. január 1-ig volt érvényben. E napon léptek életbe az utódállamok közt Porto Rose-ban megkötött két egyezményben megállapított új díjak. A széthulló gazdasági egységnek, az osztrák-magyar monarchiának ugyanis legelőször a közlekedési és forgalmi vállalatai, így elsősorban a postaigazgatásai érezték meg annak szükségét, hogy egymással újból szorosabb viszonyba kell lépniök. Arról természetesen egvelőre szó sem lehetett, hogy az egyes államok között a belföldi díjak nyerjenek alkalmazást. Ezt pénzügyi okokon kívül politikai okok is gátolták. De sikerült a konferencián résztvevő magyar, olasz, osztrák, cseh-szlovák, jugoszláv és román kiküldötteknek a következőkben megegyezniök: a levélpóstára általában a nemzetközi díjak nyerne alkalmazást, de a levél első súlyegységénél és a levelezőlappnál e díjakat 25 százalékkal mérséklék. A nemzetközi transitdíjból egymásnak 50 százalékos díjmérséklést adnak. Az utalvány- és csomagforgalmat felveszik. Még továbbmenő kedvezményben állapodott meg egy külön egyezmény alapján Magyarország, Ausztria és Cseh-Szlovákia, nevezetesen abban, hogy a csomagokat egymásközt 5 kg-ként 30 centime díj ellenében szállítják. A konferencia egyébként nagy terveket is szőtt. Új, nagy szabású postakonferencia egybehívását javasolták kormányaiknak és pedig a cseh-szlovák kormány meghívására Prágába. Továbbá légi-

postai szerződés megkötését is kilátásba helyezték stb. Sajnos, nemcsak, hogy ezek a tervek maradtak megvalósulatlanul, leginkább politikai okok miatt — Olaszország és a kisentente rivalitása —, hanem a megkötött egyezmény aláírása is csak nagyszámú fentartással történt meg, különösen Szerb-Horvát-Szlovénország, Románia és Olaszország részéről, amelyek pl. az utalvány- és csomagforgalomhoz részben nem járultak hozzá, részben pedig azokhoz különleges kikötéseket tettek.

A portorosei konferencia mindazonáltal jótékony hatással volt az azokon résztvevő államok postai forgalmára. Németország is csakhamar hozzájárult ezekhez az elvekhez. Sőt az Ausztriával és Németországgal 1924-ban, illetőleg 1926-ban kötött egyezmények értelmében az egész levélpostára kiterjesztettük a 25 százalékos díjkezdvezményt. Hasonlóképpen sikerült még 1922 májusában Lengyelországgal is körülbelül a portorosei elveken felépülő egyezményt kötnünk.

Sajnos, hogy a portorosei egyezményt Románia, majd Olaszország és Jugoszlávia is nyilván politikai okokból már 1928. év elején felmondták. Csak nagynehezen sikerült kivinnünk, hogy Olaszország és Románia a levél és levelezőlap díjkezdvezményének fentartásához továbbra is hozzájárult; Jugoszlávia ezt a kedvezményt már eredetileg sem volt hajlandó megadni, úgyhogy vele szemben a portorosei egyezménynek alig volt jelentősége. Érdekesnek tartom egyébként megemlíteni, hogy Cseh-Szlovákia és Olaszország közt a portorosei egyezmény hatályonkívül helyezésével a kedvezményes díjak is megszűntek.

A portorosei egyezmény így az idők folyamán majdnem teljesen megsemmisült; csak Magyarország, Ausztria és Cseh-Szlovákia között van az még, bár változtatásokkal, jogilag érvényben.

A jelenlegi postai állapot tehát a közép-európai államokban eléggé bonyolult, amit a díjszabásunkból is meg lehet állapítani. Ugyanez a helyzet azonban nemcsak nálunk, hanem Ausztriában, Cseh-Szlovákiában és Németországban is.

Ha a közép-európai államok vázolt postai fejlődését áttekintjük, azt látjuk, hogy a levélpostai belföldi díjnak a kölcsönös forgalomban való érvényessége majdnem 70 évig állt fenn. Ennek nemcsak óriási kulturális jelentősége volt: a szellemi érintkezésnek hathatós elősegítése és megkönnyítése által, hanem e kedvezmény — ami tán még fontosabb — gazdaságilag és kereskedelmileg is nagy előnyt jelentett az unióba tartozó államokra. Sőt tovább kell mennünk, ebből a levélpostai ú. n. belső díj alkalmazásából nemcsak az ipari kivitellel bíró államok húztak előnyt — úgymint a csomagpostai egységes díjrendszerből —, hanem Magyarország, az akkor még túlnyomóan mezőgazdasági állam is élvezte bőségesen annak előnyeit. Az üzlet előkészítése és megkötése céljait szolgáló levélposta olcsósága ugyanis iparost, kereskedőt, mezőgazdát egyformán érintett. A postaigazgatások sem fizettek rá az olcsó díjakra, hiszen szomszéd államokról lévén szó, nem kellett a küldeményekért transitdíjat fizetni, még 1916. után sem, amikor az általános transitdíjmentesség megszűnt. A levél kezelése tehát tényleg nem került többbe a postának az osztrák-magyar forgalomban sem, mint a belföldi forgalomban, ahol pedig mint tud-

juk, a levél az egyetlen küldeményfaj, ami a postának tényleges és számottevő tiszta jövedelmet hoz. Nemcsak nemzetgazdasági okok pártolják tehát a közép európai belföldi levéldíj visszaállítására irányuló törekvéseket, hanem tarifális és önköltségi okok sem állnának annak útjába. Nem hallgathatjuk azonban el, hogy a politikai okok mellett a postaigazgatások kedvezőtlen pénzügyi helyzete az, ami valószínűen nemcsak nálunk Magyarországon, hanem a többi államban is a kormányokat nehéz helyzet elé fogja állítani, ha tényleg felmerül annak kérdése, visszaállítsák-e a belföldi díjakat. A 32 filléres jelenlegi levéldíjnak 16 fillérre, a levelezőlap 16 filléres díjának pedig 8 fillérre való leszállítása ugyanis igen nagy díjbevételehiányt jelentene a postai költségvetésben, amelyre a rekonstrukció céljaira felvett nagy kölcsönök kamatai és a modern új berendezések költségei úgyszólván már nagy súllyal nehezednek. Ha a legutóbbi statisztikai adatokat nézzük és csak Ausztriát, Németországot, Lengyelországot, Cseh-Szlovákiát és Romániát vesszük tekintetbe, mint egy esetleges közép európai postaunió tagjait, akkor is a Magyarországból a fenti államokba küldött 9 millió levelet, 3 millió levelezőlapot és 2 millió nyomtatványt véve számításba, előreláthatóan 1,720.000 pengő díjbevételecsökkenés állna elő. Ez a mai nehéz költségvetési helyzetben, amikor a posta bevételei is kezdenek már csökkenni, mindenestre olyan szám, ami a legjobb indulatot is béklyóba kell, hogy kösse. A sötét képet legfeljebb az enyhítheti, hogy egy ilyen nagymérvű díjleszállítás a postaforgalom bizonyos fokú emelkedését nyilvánvalóan magával hozná. Kétségtelen azonban, hogy ez az emelkedés távolról sem fedezné a hiányt és így ma a díjleszállítás csak óhaj, aminek megvalósítása csak kedvezőbb gazdasági helyzetben lesz majd lehetséges.

A postacsomagokra vonatkozóan pedig egyáltalában nem látom annak valószínűségét, hogy további díjcsökkenés számításba jöhessen. Itt a transzidíjak eltörlésére természetesen egyáltalában nem lehet gondolni, de egyébként is a csomagoknál különösen Ausztriával, Cseh-Szlovákiával és Németországgal való forgalmunkban az általános nemzetközi díjakhoz viszonyítva igen jelentős, a levélpostainál sokkal nagyobb díjmérséklés van hatályban. Míg ugyanis a levélpostánál jelenleg csak 25 százalékos díjkedvezményünk van, addig a csomagoknál érvényben levő díjkedvezmény megvilágítása céljából elég rámutatni arra, hogy pl. egy 5 kg-os csomag végdíja fejében az általános forgalomban 100 centimeot kapunk, az Ausztriával és Cseh-Szlovákiával való forgalomban ellenben csak 30 centimeot. Az osztrák és cseh-szlovák postával való forgalomban megállapított csomagdíjak alacsonyosságát mutatja még az is, hogy a magyar belföldi díjak némely esetben magasabbak, mint a magyar-osztrák, illetőleg magyar-cseh-szlovák díjak. Pl. egy 10 kg-os csomag díja Debrecenből Szombathelyre vagy általában a Dunántúl nyugati részére 2 P, míg viszont ugyanezekre a helvekre Tirol legtávolibb pontjáról is csak 1 P 80 f. a csomagdíj. Az ok abban rejlik, hogy a magyar belföldi díj a zónarendszeren alapszik, míg a nemzetközi díjaknál az egyes államokat ugyanaz az egységes díj illeti meg, tekintet nélkül arra, hogy milyen távolságra kell a csomagot szállítani. A jelenlegi csomagdíjak

további leszállítására tehát a magyar-osztrák, magyar-csehszlovák, illetőleg magyar-német forgalomban nem lehet gondolni, különösen Magyarországnak, amelynek aránylag alig van postai úton szállított kivitele a szóbanforgó államokba.

Hasonlóképpen alig volna lehetőség arra, hogy az utalványdíjakat leszállítsuk. Az utalványszolgálatnál ugyanis közömbös, hogy egymás mellett vagy egymástól nagy távolságra levő országok egymás-közi forgalmáról van-e szó. Az utalványlapokat ugyanis a nemzetközi forgalomban a közvetítő országok díjmentesen szállítják át, az utalványdíj tehát magának az utalványnak a felvevő és kifizető országokban való kezelésével járó költségek fedezésére szolgál. Ez ma aránylag nem is túl magas, még a bankok díjaival szemben sem, különösen, ha kisebb összegekről van szó, amelyeknek közvetítése a posta főhivatása.

Nagy feladat várna azonban a középeurópai postaunióra a postai kicserélőszolgálat megjavítása tekintetében. A háború előtti, nagy területeket befutó mozgópostai vonalaknak fel kell újulniok. Ez a kérdés különben már a középeurópai államokat túlhaladó viszonylatban is felmerült. Szó volt ugyanis az Ostende—Bukarest közt közlekedő mozgópostakocsikról, amelyekben az átadás a határállomások körül menetközben történnék. Ha a vasút meg tudta valósítani a közvetlen kocsikat, a postának is keresztül kell azt vinnie, annál is inkább, mert a vonatoknak a határon való tartózkodása mindig rövidebb és rövidebb lesz. Erre jó példát mutatott a magyar és osztrák postaigazgatás a Budapest—Bécs között közlekedő mozgópostakocsikkal, amelyeken a kicserélés menetközben Hegyeshalom és Bruck között történik. Nem volna-e az új Berlin—Budapest—Bukarest gyorsvonati összeköttetés ily módon postai szempontból is hasznosítható? Hasonlóképpen pl. a csehszlovák posta kicserélése történhetnék Érsekújvár—Komárom közt stb.

A középeurópai unióra vár a „középeurópai válaszdíjszelvény” megvalósítása is; középeurópai postabélyeget ellenben, amelyet már többen szóvátettek, véleményem szerint politikai és pénzügyi okokból belátható időn belül nem lehetne megvalósítani. Még Ausztria és Magyarország közt, ahol közös pénz volt, sem lehetett — joggal — gondolni ilyen közös postabélyegre. De gyakorlati szükség sem volna rá.

A középeurópai postaállamok uniójának valami látható szerve, „középeurópai postairodára”, véleményem szerint, legalább is egyelőre szintén aligha volna szükség. A leszámolások sokkal kevesebb álam között történnének, hogy sem amiatt egy költséges irodát fenn kellene tartani. Egyéb olyan teendője pedig e szervnek, mint a berni irodának pl. kimutatások kiadása, véleményközlés stb., úgy sem lenne. Nagy nehézséget okozna egyébként az iroda székhelyének megállapítása, a személyzet kiválogatása, mert a szóbanforgó államok közti politikai feszültség, verseny ezt majdnem lehetetlenné tenné. De a középeurópai postaunió célja nem is intézmények, hivatalok létesítése, hanem a közgazdasági célok előmozdítása.

Rámutatok végül arra, hogy ez a „középeurópai postaunió” ma már nem volna az egyetlen szűkebbkörű postaunió. Az északeurópai államoknak (Dániának, Svédországnak, Norvégországnak és Finn-

országoknak) már megvan a szűkebb postauniójuk, belföldi levélpostai díjakkal. Hasonlóképpen a balti államok (Esztország, Lettország és Litvánia) is belföldi levélpostai díjakat alkalmaznak a kölcsönös forgalmukban. Ugyanígy jár el Belgium, Hollandia és Luxemburg is. Talán nem kell túl optimistának lenni, ha azt reméljük, hogy el fog jönni az az idő, amikor az összes európai államokra ki fog terjedni a belföldi levéldíj alkalmazásának rendszere és megalakul az *európai postaunió*. Ha Spanyolország és az egész Észak- és Dél-Amerika meg tudták alkotni a pánamerikai postauniót, amelynek alaptétele a belföldi levéldíjszabás, ha továbbá Nagybritannia és az összes brit gyarmatok és az Északamerikai Egyesült Államok között meg lehetett valósítani az első súlyegységű levélnek belföldi díjszabás mellett való szállítását, miért ne lehetne ezt megvalósítani Európában? A levél transzidíj ma már nem olyan nagy, hogy az nagyobb akadály lenne. Gondoljuk meg, hogy pl. Magyarországból az Európa legtávolabb részben levő Portugálba szóló levélért is transzidíj fejében összesen csak kb. 4 fillért fizetünk a közvetítő államoknak.

A középeurópai és az európai postaunió jelenlegi megvalósulását nem is postauzleti okok, hanem az államok pénzügyi helyzete, sőt leginkább politikai aggályok akadályozzák meg. Erős a hitem azonban, hogy a gazdasági élet ereje nagyobb lesz, mint a politikáé s ezek a ma még legyőzhetetlennek látszó akadályok megszűnnek és a középeurópai, majd idővel az európai postaunió eszméje élő valósággá lesz.

Az Amerikai Egyesült-Államok postaszolgálatának sajátosságai.

Irta: Dr. LANTOS BÉLA, m. kir. postatitkár.

Particularités du service postal des États-Unis d'Amérique.

Par le dr. Béla Lantos, secrétaire d'eposte roy. hongr. (Suite et fin.) L'auteur continue son article commencé dans notre Nr. 5, en exposant les chapitres suivants: Nomination des maîtres de poste. Maître de poste en charge. Gérance du bureau en cas d'absence du maître de poste. Classement et revenus des maîtres de poste. Légitimation des pensionnaires. Devoirs et droits des maîtres de poste, des maîtres de poste supéants et des autres employés de poste. Emoluments des maîtres de poste suppléants et des fonctionnaires.

(Folytatás.)

A postamester, mielőtt hivatalát elfoglalja, biztosítékot köteles letenni, amelynek nagyságát a postaminiszter állapítja meg. A kinevezett hivatalos esküt tesz. Biztosíték helyett kötelezvényt adhat, amelyet magának és egy vagy két kezesnek kell aláírnia. Az aláírások hitelességét tanukkal kell igazoltatni. A szenátus hozzájárulásával és az elnök által kinevezett postamester kinevezési okmányát a postaminiszterium állítja ki, pecsétjével ellátja, előjegyzi és a postaminiszter ellenjegyzi. Az ilyen rendelvényt csak akkor szabad a pecséttel ellátni, ha

azt az elnök már aláírta. A postamester hivatali működését csak akkor kezdheti meg, ha a kinevezési rendelvényt már kézhezvette. A postamester új kötelezvény (biztosíték) adására az alább felsorolt esetekben és akkor kötelezhető, ha ennek szükségét a postaminiszter I. államtitkára megállapítja:

1. A postamester kötelezvényének egyik, vagy több keze meghalt vagy fizetése képtelenné válik. A postamester az ilyen esetet azonnal köteles a postaminisztériumnak bejelenteni, mert ha ezt elmulasztja, a szolgálatból elbocsátják.

2. Ha a postamester a kötelezvény keltétől számított négy év múlva tovább is a hivatalában marad.

A megbízott postamester. Ha a postamesteri állás megüresedik, az elnök, vagy a postaminiszter azt azonnal betölti. Minden postamester és kezesei kötelezvényük erejéig felelősek a postahivatalban kezelt pénzért és értékekért mindaddig, míg a postamester kinevezése érvényes, illetőleg míg az utódot ki nem nevezték és ez a hivatalt el nem foglalta. Abban az esetben, ha a megüresedett állást 60 napon belül be nem töltik, a kezesek felelősségük megszűnését a postaminiszternek bejelentik. Attól az időtől számított 10 nap múlva, amikor a postaminisztérium a bejelentést megkaphatta, a bejelentés hatályossá válik. A postaminiszter, ha a körülmények úgy kívánják, az állás végleges betöltéséig, ideiglenes főnököt (postafelügyelő) bíz meg a hivatal vezetésével. Amikor az ideiglenes főnök a hivatalt elfoglalja, a kezesek felelőssége megszűnik. A hivatal ideiglenes vezetője minden okmányt így ír alá: „N. N. ideiglenes postamester X. Y. postamester meghalt”, vagy azt a kitétel, amely a kérdéses esetben megfelel.

A hivatal vezetése a postamester távollétében. Ha a postamester betegség következtében vagy más elháríthatatlan okból — postautalvány kezelésével is megbízott — hivatalától kénytelen távolmaradni: a postaminiszter engedélye mellett a hivatal egyik alkalmazottját megbízhatja a hivatal vezetésével, illetőleg helyettesítésével. Ebben az esetben a helyettes ténykedéséiért a postamester felelős és az esetleges anyagi kárra a postamester biztosítéka szolgál fedezetül.

Ha a postamesteri meghatalmazott a postaminiszter hozzájárulásával nem a helyettes postamester, hanem valamelyik más alkalmazott, ennek a meghatalmazott tisztviselőnek az intézkedéseit — a postamester távollétében — a helyettes postamesternek és a többi alkalmazottnak olyanoknak kell tekinteni, mintha azok a postamester-től erednének.

A postamesterek osztályozása és jövedelme. Az I. osztályú postamesterek azok, akiknek az évi jövedelme 3200 dollár és ennél több; a II. osztályú postamesterek azok, akiknek az évi jövedelme 3200 dollárnál kevesebb és 2400 dollárnál több, a III. osztályú postamesterek azok, akiknek az évi jövedelme 2400 dollárnál kevesebb és 1100 dollárnál több, a IV. osztályú postamesterek azok, akiknek az évi jövedelme 1100 dollárnál kevesebb.

Az I., II. és III. osztályú postamesterek járandóságát, mely félhavonként kerül kifizetésre, a postaminiszter a bruttó bevétel alapján

állapítja meg. A postamesterek járandóságának megállapításánál azt a bruttó bevételt veszi figyelembe, amelyet a postaminisztérium I. államtitkársága mint ilyent, a bemutatott számadásokból megállapított. A javadalmazás megállapítására szolgáló számadás a jóváhagyást megelőző naptári évre vonatkozik. A javadalmakat kerek 100 dollárral emelkedő fokozatokban egy évre vonatkoztatva állapítják meg.

A normálistól eltérő bevétel, melyet a postamester, vagy valamelyik érdekelt alkalmazott mesterségesen idézett elő, a beszámítás tárgya nem lehet. A bruttó bevétel megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni a nagy és szokatlan mennyiségben eladott és más hivatal kezelésében felhasznált, vagy más hivatal kezeléséből elvont küldemények bérmentesítésére felhasznált postabélyegek és egyéb érték-cikkek árát, tekintet nélkül arra, hogy az eladás a postamester befolyására vagy enélkül történt.

Ha a postabélyeget vagy értékcikket nagy, vagy szokatlan mennyiségben vásárolnák, a postamester kötelessége annak a megállapítása, vajjon a vevő az eladó postahivatalban vagy másutt feladásra kerülő, esetleg más hivatal kezeléséből elvont küldemények bérmentesítésére akarja-e azt felhasználni? A postamester az ilyen rendkívüli eladásról, annak a negyedévnek a végén, melyben az eladás történt, a postaminiszter I. államtitkárságának jelentést köteles tenni. Ha megállapítást nyer, hogy a postamester ezt a bejelentést elmulasztotta, javadalmának az ezen az alapon megállapított részét visszafizetni köteles.

Az I., II. és III. osztályú postamesterek javadalmazásának megállapítása és rendezése évenként történik oly módon, hogy az új javadalom július hó 1-én kezdődik, az előző év december hó 31-én végződött négy negyedév igazolt számadásai alapján.

Ha a bruttó bevétel a postahivatal osztályánál megállapított legalacsonyabb összeget sem éri el, akkor a postahivatalt a megfelelő alacsonyabb osztályba sorozzák. A változás rendszerint a rendezés fentjelzett időpontjában történik.

Ahol egy negyedévben két vagy több postamester látta el a szolgálatot, ott a javadalmazás megoszlik.

A IV. osztályú postamesterek javadalmazásának az alapja a hivatalukban beszédett fiókbérlő díjak, eladott értékcikkek, a hivatalok által továbbított küldemények postadíjai, stb. E bevételeknek negyedévi összegei után állapítják meg, az összegek nagysága szerint változó százalékban a postamester javadalmát. Ha a postamester járandósága egy naptári évben eléri az 1100 dollárt és a bevételek az 1500 dollárt, a postahivatal a következő év július hó 1-től a megfelelő osztályú hivatal jellegét veszi fel. A költségvetési év első három negyedében nem lehet a javadalom több 300—300 dollárnál, a negyedik negyedében pedig annyi, hogy az egész költségvetési évben 1100 dollárt tegyen ki. A postaminiszter — rendkívüli körülmények esetén — diszkrécionális jogánál fogva elrendelheti, hogy a IV. osztályú postahivatal, bár az előírt 1500 dollár bevételt nem érte el, magasabb osztályba soroztassék. Ha a postaminiszter megállapítása szerint az ilymódon megváltoztatott jellegű postahivatalnál a körülmények és a bevételek már

nem teszik indokolttá, hogy a hivatal a magasabb osztályban legyen: a hivatal az utolsó negyedévi bevételeknek megfelelő osztályba kerül.

A IV. osztályú postamester a negyedév bármely időpontjában a már kiérdemelt járandóság erejéig a bevételekből magát kielégítheti.

Az I., II. és III. osztályú postahivatalok postamesterei járandóságukat a hó 15-én és utolsó napján a napi forgalom lezárása után a bevételből visszatarthatják.

A postamesternek a törvény szerint megállapított javadalmát olyannak kell tekinteni, amellyel a postamester felelőssége, esetleges kockázata és minden személyes szolgálata teljes kielégítést nyer.

A postahivatal nem lehet munkanélküliek, kétes egyének tartózkodási helye. Veszekedések, rendetlenkedések esetén a postamester a hatóságot is igénybe veheti és ha e részről visszautasításban részesül, a hivalt bezarhatja.

Az I. és II. osztályú postahivatalok vasárnapokon csak a sürgős küldeményeket kézbesítik. Csak annyi alkalmazottnak kell szolgálatot teljesíteni, amennyi szükséges ahhoz, hogy a sürgős küldeményeket szétosztani és kézbesíteni lehessen. A hétfői késedelem nélküli kézbesítés céljából szükséges anyagszétosztásnak is meg kell történnie. A fiókbérlők vasárnapon azokat a küldeményeket kaphatják meg, melyeket a legszükségesebb szétosztási munka közben ki lehet választani.

A III. és IV. osztályú postamesteri hivatalok vasárnapon csak akkor tartanak hivatalos órát, ha a szombati utolsó hivatalos óra és vasárnap d. u. 6 óra között járat vagy járatok érkeznek. Ilyen esetben, ha a közönség kényelmére szolgál, egyszer egy órára — az istentisztelet idejének kivételével — a hivatal a felek rendelkezésére áll.

A postahivataloknak ünnepnapokon a hivaltat a közönség részére csak annyi időre kell nyitva tartani, amely idő alatt az észszerű kívánalmaknak eleget lehet tenni. Az érkezett posta feldolgozása és továbbítása úgy történik, mint hétköznapokon.

A IV. osztályú postamesterek hivatalos helyiségükben más foglalkozást is üzhetnek, az üzletet azonban el kell különíteni a postahivalttól. A postamester hivatalos aláírását nem alkalmazhatja üzleti levelein, hirdetésekben, vagy reklámokon. A hivatal kezelésében megforduló küldeményeket nem használhatja saját vagy mások hirdetéseinek elhelyezésére.

Az a postamester vagy postai alkalmazott, aki — mint valamely lottóiroda ügynöke — lottójegyek, igérvények stb. eladásával foglalkozik, ilyeneket eladásra hirdet, ezeket vagy ezek jegyzékeit postai küldeményekben — tudva — továbbít: 100 dollárig terjedhető pénz- vagy 1 évig terjedhető börtönbüntetéssel, illetőleg mindkettővel büntethető.

Nyugdíjasok igazolása. A IV. osztályú postamestereknek és a faluzó kézbesítőknek olyan felhatalmazásuk van, hogy a nyugdíjasok kötelező esküjét kivegyék és erről igazolványt adjanak, melyet aláírásukkal és a pecsétlenyomattal kell ellátniok. Ezért az igazolványért 25 centet meg nem haladó díjat szedhetnek.

A postamesterek, helyettes postamesterek és egyéb postai alkalmazottak kötelességei és jogai. A postamester kötelessége hivatalának működésére teljes figyelmet fordítani. A felettes postafelügyelő engedélye nélkül legfeljebb két napig lehet távol a hivatalától, azonban bármily rövid ideig tartó távollétet is be kell jelentenie. Az I., II. és III. osztályú hivatalok postamesterei legalább 8 órát kötelesek hivataluknak szentelni.

Az I., II. és III. osztályú hivatalok postamesterei részére költségvetési évenként harminc napi fizetéses szabadság és ezenfelül harminc napi fizetéses betegszabadság engedélyezhető. A IV. osztályú hivatal postamestere minden költségvetési évben 30 napi szabadságot kaphat; betegség esetén, vagy más halaszthatatlan szükségesség esetén ez a szabadság 90 napra meghosszabbítható. Ha betegség címén kéri a postamester a szabadság meghosszabbítását, akkor a kérvényhez orvosi bizonyítványt kell csatolni. A meghosszabbítást 30 naponként kell kérni.

Azokban a hivatalokban, melyekre nézve a postaminiszter a helyettes postamester kinevezése iránt nem intézkedett, maga a postamester bízza meg egyik tisztviselőjét a távollétében való helyettesítéssel. Az első és második osztályú hivatalokban a helyettes postamesteri állást pályázat útján töltik be. A III. és IV. osztályú postahivatalokban a helyettes postamester megbízásához nem szükséges a postaminiszter hozzájárulása. E megbízásnak a feltétele az, hogy a megbízott férfi 21 évesnél nem lehet fiatalabb, nőknél pedig az illető államban előírt teljeskorúnak kell lennie. A megbízást csak akkor kell bejelenteni a postaminiszternek, ha a postahivatal postautalványt is kezel. A postamester családtagja vagy biztosítékának kezelése — ha a megkívánt képességgel bírnak — kinevezhetők a III. és IV. osztályú postahivatalok helyettes postamestereivé vagy megbízhatók a távollévő postamester helyettesítésével. Az I., II. és III. osztályú hivatalok kinevezett helyettes postamestereinek, illetőleg a postamesterek helyettesítésével megbízott tisztviselőknek szintén kötelezvényt kell adniok, melyeket az illetékes postamester a hivatalában őriz. A III. és IV. osztályú hivatal postamesterének jogában áll, hogy az arra alkalmas családtagjait vagy más személyeket — a kincstár megterhelése nélkül — a postakezelési szolgálat ellátására hivatalában foglalkoztassa, akiknek hivatali esküt kell tenni.

A postaminiszter diszkrécionális joga a III. és IV. osztályú hivatalok postamestereivel, helyettes postamestereivel, vagy más postai alkalmazottal a postaszállításra vonatkozó olyan szerződést kötni, melynek értelmében az ebből a szerződésből eredő jövedelem évi 300 dollárnál több nem lehet.

A II. osztályú postahivatal helyettes postamesterének járandóságát az alábbi kimutatás szerint a postaminiszter állapítja meg a polgári évi nyers bevétel alapján:

Nyers bevétel	Évi járandóság dollárban
8.000 és 15.000 dollár között	2200
15.000 és 22.000 „ „	2300
22.000 és 33.000 „ „	2400
33.000 és 40.000 „ „	2500

Az I. és II. osztályú postahivatalok tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak létszámát — a hivatal osztályának megfelelően és az évi költségvetésben engedélyezett kereten belül — a postaminisztérium I. államtitkára állapítja meg.

Az I. osztályú postahivatalok egyes tisztviselőinek járandósága, melynek alapja az előző évi nyers bevétel, pl. a következő:

Nyers bevétel	Allás	Évi járandóság dollárban
40.000 és 50.000 dollár között	h. postamester	2600
	ellenőr	2400
150.000 és 200.000 „ „	h. postamester	2900
	ellenőr	2800
500.000 és 600.000 „ „	h. postamester	3500
	ellenőr	3300
	h. ellenőr	2600
	pénztáros	2900
1.000.000 és 2.000.000 „ „	utalvány kezelő	2600
	h. postamester	3900
	ellenőr	3700
	h. ellenőr	2700—3300
	pénztáros	3300
	h. pénztáros	2600
5.000.000 és 7.000.000 „ „	utalvány kezelő	3000
	könyvelők	2400
	h. postamester	4300
	ellenőr	4100
	h. ellenőr	2700—3700
	pénztáros	3800
20.000.000 dollár és ezen felül	h. pénztáros	2600—3100
	utalvány kezelő	3500
	könyvelők	2400—2600
	h. postamester	4800—4900
	ellenőr	4700
	h. ellenőr	2800—4100
	pénztáros	4300
	h. pénztáros	2600—3800
	utalvány kezelő	3900
	könyvelők	2400—3300

Azoknál az állásoknál, melyeknél több fizetési fokozat van, a fokozatot aszerint állapítják meg, hogy az illető hivatalban hány alkalmazott teljesít szolgálatot.

Az első és második osztályú postahivatalok segédtszti személyzete öt fokozatba tartozik:

állapítja meg. Az I., II. és III. osztályú hivatalok postamesterei csak olyan alkalmazottakat bízhatnak meg pénz, értékciikk, könyvelt stb. értékes küldemények kezelésével, akik megfelelő biztosítékot adtak. A postamester felelős azokért a károkért, amelyeket a biztosítékkal nem rendelkező alkalmazottak okoznak.

A helyettes postamesterek és a többi alkalmazott biztosítóka, a postamestereké mellett, kiegészítő biztosíték jellegével bír, mert minden esetben az Amerikai Egyesült-Államokkal szemben elsősorban a postamester felelős.

A postamester egyeseknek, vagy cégeknek nem adhat engedélyt arra, hogy a postahivatalban vagy a hivatal épületén kísérleti gépeket, találmányokat kipróbálás céljából elhelyezzenek. Ezirányú kérelemmel a postaminiszterhez kell fordulni. Nem vonatkozik ez a tilalom összeadó- és írógépekre, valamint más felszerelési tárgyra, melyeket a postamester saját költségén beszeresz.

Az amerikai postáról lévén szó, befejezésül meg kell emlékezniem Lincoln Ábrahámról, Amerikának Washington után legkiválóbb elnökéről, aki mint *postamester* kezdte meg pályafutását. A hivatásával járó végtelen lelkismeretességgel és határtalan idealizmussal kormányozta az államot azon az úton, mely az Amerikai Egyesült-Államok mai nagyságához vezetett. Az emberi jogok és szabadságért vívott harca nemcsak nemzetének, hanem az egész emberiség dicsősége, mert hiszen az ő nevéhez fűződik a rabszolgaság megszüntetése és az ő vezérgondolata volt, hogy csak az a kormány áll hivatása magaslatán, amely „a népből, a néppel és a népért” van.

JOGESETEK ÉS JOGGYAKORLAT.

Cas juridiques et jurisprudence.

15.

Az ajánlott levélben elhelyezett pénznek postaalkalmazott által történt eltulajdonítása nem a Btk. 336. §. 9. pontja szerint minősülő lopás, hanem a Btk. 462. §-ban meghatározott hivatali sikkasztás.

A postaigazgatóságnál 1923. és 1924. években többen tettek panaszt amiatt, hogy külföldről érkezett ajánlott leveleikből az azokban jelzett külföldi pénzek hiányzanak. Az igazgatóság által minden egyes esetben elrendelt vizsgálat megállapította, hogy a kifosztott levelek kezelésében postahivatalnál alkalmazott tisztviselő mindig résztvett. Ezért az igazgatóság nevezett bizalmas megfigyelését rendelte el. A megfigyelés során megállapítást nyert, hogy K.... M.... Budapest című ajánlott levélből 10.000 dinárt és 10 dollárt kivett. Jegyzőkönyvi kihallgatása alkalmával beismerte, hogy 61 ajánlott leve-

let bontott fel és azok pénztartalmát eltulajdonította.

Az igazgatóság feljelentésére ellene bűnvádi eljárás indult meg. Az eljárás során a kir. törvényszék, mint büntető bíróság, a következő ítéletet hozta:

..... vádlott bűnös a Btk. 333. §-ába ütköző és a Btk. 336. §. 9. pontja és az 5.340/1924. M. E. rendelet 1. §-ához képest a Bn. 48. §. I. bekezdésének 2. tétele és a Bn. 49. §. II. bek. 1. pontja szerint minősülő egyrendbeli folytatolagos lopás büntetében, amelyet úgy követett el, hogy 1923. év tavaszán, mint a postahivatalnál alkalmazott, majd 1923. szeptember havától kezdve, mint a postahivatalhoz beosztott m. kir. postasegéd-tiszt, eme közhivatalnoki jellegének felhasználásával a külföldről érkező közelebből, mintegy 61 drb. ajánlott levelet felbontott és azokból a m. kir. postakincstár birtokából és beleegyezése nélkül mintegy 33 millió korona értékű külföldi valutát

és magyar államjegyet, így legalább a K... M.-nek címzett levélből 10.000 dinárt és 10 dollárt, mint reá nézve idegen ingó dolgokat, jogtalan eltulajdonítási célból elvett.

A kir. törvényszék ezért vádlottat a Bn. 49. §. II-ik bek. és a Btk. 341. §-a alapján a Btk. 92. §-a alkalmazásával egy (1) évi és 6 (hat) hónapi börtönbüntetésre, mint főbüntetésre, továbbá öt évi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának ugyanilyen tartamú felfüggesztésére, mint mellékbüntetésre ítélte. A törvényszék ítéletét a többek közt a következőkkel indokolta:

A vádlott a postaigazgatóság hivatalos értesítése szerint 1914. évi szeptember hó 2-án lépett a m. kir. posta szolgálatába s 1921. évi szeptember hó 5-én történt kinevezésekor esküt is tett, vagyis a cselekmény elkövetésekor tényleges közhivatalnok volt, és cselekménye a Btk. 333. §-ába ütköző s a Btk. 336. §. 9. pontja, valamint az 5.340/1924. M. E. sz. rendelet 1. §-ához képest a Bn. 48. §. I. bekezdésének 2. tétele és a Bn. 49. §. II. bekezdésének 1. pontja szerint minősülő egyrendbeli folytatólagos lopás büntetének minden alakelemét magában foglalja, ezért öt abban bűnösnek kellett kimondani s megfelelő büntetéssel sújtani.

A büntetés kiszabásánál enyhítő körülménynek vette a kir. törvényszék vádlott részbeni beismerését, büntetlen előéletét, a feleségének betegsége által okozott nyomorát és hogy a kár részben megtérült, míg súlyosbítóknak a többszörös minősülést s ezek mérlegelésével az enyhítők nagy számára és nyomatékoságára való figyelemmel a Btk. 92. §-ának alkalmazását helyénvalónak találta s így annak alkalmazásával szabta ki a bűnösséggel arányban álló büntetést.

A törvényszék ítélete ellen a kir. ügyész a Btk. 92. §-ának alkalmazása miatt, a védő pedig a büntetés súlyossága miatt élt fellebbezéssel.

A budapesti kir. ítélőtábla a bizonyítás kiegészítésére irányuló indítvány elutasítása mellett, az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítélet indokolása a következő:

A védő a fellebbviteli tárgyaláson kérte a bizonyítás kiegészítését, nevezetesen a vádlott elmeállapotának megvizsgálását.

A kir. ítélőtábla azonban a Bp. 393. §. harmadik bekezdésének 1. pontja alapján a bejelentett bizonyíték felvételét megtagadta, mert a bizonyítani kívánt ténykörményt az ügy eldöntésére lényegtelennek találta.

Ugyanis a védő által becsatolt iratok

csak azt bizonyítják, hogy vádlott idegeség miatt állott orvosi kezelés alatt.

Vádlottnak a főtárgyaláson tanúsított magatartása és a védő által becsatolt igazolvány folytán, amely szerint vádlott 1924. szeptember hó 1. napjától vállalatnál van alkalmazva és ez idő alatt úgy megbízhatóságával, mint szorgalmával szolgálatadójának legnagyobb meglegedését vívta ki:

a kir. ítélőtáblának nincsen kétsége vádlott beszámíthatósága tekintetében.

Az ügy érdemében.

I. A kir. ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállást az abban megjelölt bizonyítékoknál fogva szintén valónak fogadta el és

e tényállás alapulvétele mellett úgy találta, hogy az elsőfokú bíróság vádlott cselekményét törvényszerűen minősítette.

II. A bűnösségi körülmények vizsgálatánál a kir. ítélőtábla úgy találta, hogy vádlott beismerése a tényállás teljes tisztázását előmozdította, továbbá, hogy a vádlott nemcsak részben, hanem egészben megtérítette az okozott kárt, végül a vádlott cselekményének legnagyobb részét a felesége betegsége által előidézett nyomasztó anyagi helyzetének hatása alatt követte el.

E kiegészítéssel a kir. ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletében felhozott enyhítő körülményeket elfogadta. Igaz ugyan, hogy a helyesen kiemelt súlyosbító körülményekhez még az is járul, hogy vádlott cselekményét folytatólagosan követte el, mindazonáltal a kir. ítélőtábla úgy találta, hogy az enyhítő körülmények annyira nyomatékosak, hogy a büntetésnek a Btk. 92. §-ában foglalt rendkívüli enyhítésére törvényes alapot szolgáltatnak és hogy az elsőfokú bíróság ehhez képest vádlott büntetését a Btk. 92. §. helyes alkalmazásával a vádlott bűnösségi fokával arányosan alapította meg.

A kir. ítélőtábla ítélete ellen a védő a vádlott csatlakozásával enyhítéseért semmisségi panaszt jelentett be. A kir. Kúria mindkét alsóbbfokú bíróság ítéletét a Bn. 35. §-a alapján megsemmisítette és a kir. törvényszéket új eljárásra utasította. A kir. Kúria végzését a következőkkel indokolta:

A panaszok tárgytalanokká váltak, mert a m. kir. Kúria nem lévén abban a helyzetben, hogy az ügyet érdemlegesen felülvizsgálni tudja, mindkét alsóbbfokú bíróság ítéletét megsemmisítette és a kir. törvényszéket új eljárásra utasította.

A vádlott cselekményének minősítése ugyanis annak, az alsóbbfokú bíróságok által mellőzött ténykörülmenynek megállapításától függ, vajjon a szóbanforgó ajánlott levelek a vádlottnak hivatalánál fogva a kezelésre, illetőleg őrizetere bizat-tak-e és továbbá, hogy azokat a leveleket felbontás után vádlott megsemmisítette-e.

Az új eljárás során a kir. törvényszék, mint büntető bíróság a következő ítéletet hozta:

..... vádlott bűnös a Btk. 462. §-ába ütköző és az 5.340/1924. M. E. számú rendelet 1. §-ához, az 1925. évi XXXV. tc. és annak végrehajtása tárgyában kiadott 33.000/1926. I. M. és 63.800/1926. I. M. számú rendeletekhez képest a Btk. 462. §-ának 2. bek., valamint a Btk. 463. §-ának utolsó tétele szerint is minősülő egyrendbeli folytatólagosan elkövetett hivatali sikkasztás bűntettében, amelyet úgy követett el, hogy 1923. év tavaszától ugyanazon év őszéig, illetve 1924. májusáig terjedő időben, több ízben, de egy akaratelhatározással, mint posta-hivatalhoz beosztott postasegédtsízt, tehát közhivatalnok, a hivatalánál fogva kezelésére bízott több külföldi bankjegyet tartalmazó ajánlott levelet felbontott, azok közül többet a felfedezés meghiusítása, illetve megnehezítése céljából megsemmisített, a 400 pengőt meghaladó értékű bankjegyeket pedig jogtalanul eltulajdonította azáltal, hogy azokat saját céljaira fordította s így a sikkasztással összefüggőleg a Btk. 200. §-ába ütköző levéltitok megsértésének vétségét is elkövette.

A kir. törvényszék ezért vádlottat a Btk. 463. és 484. §-ai alapján a Btk. 92. §. alkalmazásával 1 (egy) évi börtönbüntetésre, mint főbüntetésre, ezenfelül ötévi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának ugyanilyen tartamú felfüggesztésére, mint mellékbüntetésre ítéli. A kir. törvényszék ítéletét a többek közt a következőkkel indokolta:

Arra nézve, hogy a vádlott a m. kir. postánál hivatalnok volt-e nem az irányadó, hogy véglegesen kinevezett, vagy nyugdíjjal járó állást viselt-e a m. kir. postánál, hanem az, hogy megbízatása körében közfunkciót teljesített-e. E tekintetben kétségtelen, hogy a m. kir. posta, mint az állam javára közérdekű működést teljesítő hatóság és ez mint ilyen, a vádlottat, mint segédtsízt, ajánlott levelek kezelésével, mint közhatalosi teendővel bízta meg, aki ehhez képest közhivatalnoknak tekintendő és mivel a sikkasztást ezen megbízatása körében követte el, cselekménye az értékre is tekintendő a Btk. 462. §-ába ütköző, annak második bekezdése

szerint minősülő hivatali sikkasztás bűntettének tényálladáki ismérveit tünteti fel.

Mint hogy a további tényállás szerint a vádlott az elvett levelek egy részét meg is semmisítette és pedig nyilván cselekményei felfedezésének meghiusítása, illetve megnehezítése céljából, amint ezt okszerűen és egész határozottan meg lehet állapítani,

amely cselekményei által a sikkasztással összefüggőleg még más vétséget is követett el és ez súlyosabb büntetés alá nem esik,

a kir. törvényszék a vádlott cselekményeiben a Btk. 463. §-ában írt minősítő körülmények ismérveit is kimerítve találta.

Mint hogy azonban a vádlott cselekményei, habár a terhére megállapított sikkasztásokat különböző időben követte is el, a megsértett hivatali hűség kötelékének egységénél fogva csak egy folytatólagosan elkövetett sikkasztás bűntettét képezik, azért csak egy folytatólagosan elkövetett hivatali sikkasztás bűntettének kell minősíteni

s minthogy a beszámítást kizáró és büntetethezességét megszüntető ok fennforgása nem volt megállapítható, ebben a vádlottat bűnösnek mondta ki.

A büntetés kiszabásánál enyhítő körülményül vette figyelembe a vádlott büntetlen előéletét, beismerését, az ügy elbírálásának a vádlott hibáján kívüli elhúzódsát és korlátozott beszámíthatóságát, hogy a pénz beteg felesége gyógykezelésére fordította és a kárt megtérítette, súlyosító ok fennforgását pedig nem állapította meg.

Ezekhez képest, figyelemmel az enyhítő körülmények számára és nyomatékossá vál-tára, a cselekményre előírt fegyházbüntetés legkisebb mértékét is túlszigorúnak találta és a Btk. 92. §-ának alkalmazásával szabta ki a rendelkező részben írt, mint cselekményével arányban állónak talált börtönbüntetést.

Mint hogy a vádlott az egész nyomozás rendén, a vizsgálóbíró előtt és az első fő-tárgyaláson is beismerte, hogy a kifosztott levelek egy részét megsemmisítette,

minthogy ezen beismerése szerinti cselekménye lélektanilag is megmagyarázható, amennyiben azáltal, bizonyára a címzetteknek jelezve lévén a levelekben a pénz, meg akarta akadályozni, hogy a címzettek kereskedjenek és így cselekményét felfedezzék,

aminthogy a vádlott beismerése ezen részének visszavonása alapjául semmiféle elfogadható, bárcsak valószínűnek is látszó okot nem hozott fel,

a kir. törvényszék ezen alapon a visszavonást el sem fogadhatta és a tényállás

megállapításánál a vádlottnak korábban tett és érdektelen tanuk eskü alatt tett vallomásával megerősített vallomását fogadta el valónak.

A kir. törvényszék ítélete ellen a kir. ügyész a Btk. 92. §-ának alkalmazása miatt, mert a kir. törvényszék a vádlott korlátozt beszámíthatóságát enyhítő körülménynek vette, a védő pedig a minősítés miatt és büntetés enyhítése végett élt fellebbezéssel.

A budapesti kir. ítélőtábla az elsőfokú bíróságnak a cselekmény minősítését tárgyozó részét a büntetés kiszabására is kiterjedő hatállyal a Bp. 385. §-ának 1. b) pontjában írt anyagi semmisségi okból megsemmisítette, a vádlott cselekményét a Btk. 462. §-ának első bekezdésében meghatározott s a 463. §-ának utolsó tétele szerint minősülő hivatali sikkasztás büntetésének minősíti és ezért a vádlottat az elsőfokú bíróság ítéletében írt törvényszakszok alapján és ugyancsak a Btk. 92. §-ának alkalmazásával 6 (hat) hónapi börtönre ítélte.

A kir. ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének többi nem fellebbezett részét érintetlenül hagyta.

Az ítélet indokolása többek közt a következő: a kir. ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállás alapulvétele mellett úgy találta, hogy a vádlott cselekményének a Btk. 462. §. második bekezdés szerinti minősítése nem tartható. Ugyanis 1928. március hó elsején életbe lépett II. Bn. 1. §-a szerint (mely ugyanezen törvény 52. §-a értelmében a folyamatban levő ügyekre is alkalmazandó) a hivatali sikkasztásnak a Btk. 462. §. második bekezdése szerinti értékhatára most már 2000 pengő.

Mivel pedig a vádlott által elsikkasztott érték 1733 pengő 37 fillért tesz ki, téves a vádlott cselekményének a Btk. 462. §. második bekezdése szerint is történt minősítése.

A kir. ítélőtábla ítélete ellen a védő, a vádlott csatlakozásával, a minősítés miatt semmisségi panaszt jelentett be.

A m. kir. Kúria a semmisségi panaszt elutasította. Végzését a következőkkel indokolta:

A kir. ítélőtábla ítélete ellen a védő, a vádlott csatlakozásával, a Bp. 385. §. 1. b) pontja alapján, a minősítés miatt jelentett be semmisségi panaszt; arra, hogy miben látják a Bp. 385. §. 1. b) pontja alá eső jog sérelmet a fellebbezésének, a fellebbviteli főtárgyaláson szóbelileg is előterjesztett indokolásából lehet következtetni. Észreint pedig azt vitatják, hogy az ajánlott levélbe tett pénz uratlan dolognak tekin-

tendő, mert ez a posta birtokába, mivel neki nem lett átadva, nem került és emiatt érte a posta felelősséggel nem tartozik; viszont az a feladó birtokából kiesett; az uratlan dolog eltulajdonítása pedig nem sikkasztás, hanem a Btk. 365. §-ába ütköző vétség. De szerintük a cselekmény, mint sikkasztás sem minősíthető a Btk. 463. §-a szerint, mert a levél megsemmisítése tényálladási eleme a sikkasztásnak, minél fogva azt megállapítani, hogy a sikkasztással kapcsolatban még más vétség is fenforog: jogi képtelenség.

Amde a vitatott álláspont mindkét irányban merőben téves és így a panaszok egyike sem alapos.

Hiszen ha az ajánlott levélbe tett pénz uratlan dologgá vált volna, akkor a Btk. 365. §-ába ütköző vétségről sem lehetne szó, mert uratlan dolog ennek a vétségnek és egyáltalában vagyon elleni bűncselekménynek, mely idegen, tehát tulajdonban levő dolgot kíván meg, nem lehet elkövetési tárgya. De az ajánlott levélbe tett pénz, mivel az a feladás tényével nem szűnt meg a feladó tulajdona lenni, nem is uratlan dolog és jóllehet az ily levélbe tett pénz a feladó akaratából a feladó tényleges uralma alól, tehát a birtokából a levéllel együtt kiesett, egyidejűleg azonban az, a levéllel együtt a postának és illetőleg a levelet és pénzt hivatalánál fogva kezelni köteles posta alkalmazottak hatalmi körébe és ekként, e tényleges viszonynál és kapcsolatnál fogva annak hivatalos jellegű birlaltába került.

Nem változtat ezen az, hogy a levél értéknyilvántás nélkül lett feladva és emiatt annak tartalmáért a posta nem felelős, mert habár igaz, hogy cselekménye elkövetése idejében hatályban levő Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat I. Rész I. Szakasz 21. §-a szerint a posta az ajánlott levél tartalmáért nem szavatol, de értéknyilvántással el nem látott ajánlott levélben pénz és egyéb érték küldését megengedi s az illetékes posta alkalmazott azt kezelni és a rendeltetési helyre juttatni köteles, és tehát az ő kezelésére a hivatalánál fogva reá van bízva. Kitűnik ez az ímént említett szabályzat I. Rész, I. Szakasz 3. §. 1. pontjából és a m. kir. Kereskedelemügyi miniszter akkor érvényben volt 20.161/1920. K. M. számú rendeletéből is, mely szerint közönséges vagy ajánlott levélpostai küldeményeket, ha kezelésüknél akár sérülés, akár bármi okból történt felbontás útján megállapítást nyert, hogy a tartalmuk pénz vagy egyéb érték, nem ugyan értékleveleként, de mégis oly módon lezárva, mint az az értéklevelekre elő van írva, egyenként ro-

vatolandó „B” ajánlottként kell kezelni.

A levél felbontása és megsemmisítése pedig nyilvánvalóan nem tényálladáki eleme, hanem csak eszköze és illetőleg elpalástolása a hivatali sikkasztásnak; a hivatali sikkasztásnak a Btk. 463. §-ában összefoglalt esete pedig létesül akkor is,

ha a más büntett vagy vétség a sikkasztással ilymódon függ össze.

Ezek szerint tehát a vád alapjául szolgáló tett a törvénynek megfelelően lett a Btk. 462. §-ába ütköző és a 463. §. szerint büntetendő hivatali sikkasztásnak minősítve.

Közli: Dr. Tajthy József.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

Az angol postaigazgatás jelentése az 1928/29. költségvetési évről. Az angol posta most hozta nyilvánosságra az 1929. évi március hó végével befejezett költségvetési évről összeállított beszámolóját. Ez az évi jelentés „Post Office Commercial Accounts 1928/1929” címen a kereskedelmi vállalatok mérlegeihez hasonlóan állítja szembe az angol posta bevételeit és kiadásait, a beruházásokat és vállalt kötelezettségeket, hogy ilyen módon tiszta képét adja az angol posta pénzügyi helyzetének. Ez a beszámoló azért is érdekes, mert az angol posta 1915/16. évben adott ki utóljára hasonló évi jelentést. Ettől kezdve az évi jelentést azok a hivatalos és félhivatalos nyilatkozatok, összefoglalások pótolták, melyeket az angol főpostamester a parlamentben elhangzott felszólalásokkal és a posta évi költségvetési vitáival kapcsolatban a parlamentben és azonkívül elmondott.

Az évi jelentés szerint az angol posta 1928/29. évi tiszta feleslege 9.012.764 font sterling volt. Ez a legnagyobb üzleti felesleg, amelyet az angol posta évi jelentésében eddig kimutatott. Az előző, 1927/28. évi üzemeleslege csak 7,570.348 font sterling volt.

Amint a megelőző években, úgy a tárgyévben is a postai üzletágak üzemeleslege volt a legkiadósabb (9,245.306 font). A távbeszélőnél az évi felesleg mindössze 524.695 font volt. Ezzel szemben a táviróra a postaigazgatás 757.237 fontot ismét ráfizetett.

Ha figyelembe vesszük, hogy a táviróra az angol posta az 1927/1928. költségvetési évben még 1,380.829 fontot fizetett rá, láthatjuk, hogy milyen eredményes erőfeszítéseket tett az angol posta a távirónál évek óta állandósult lényeges ráfizetések lehetővé visszazsoritására. Ezt az eredményt nem annyira a táviró bevételeinek fokozásával, mint inkább a kiadások csökkentésével érte el. Ez természetesen nem ment másképpen, mint a távirónál alkalmazott

személyzet lényeges redukálásával úgy, hogy e címen sikerült a személyi kiadásokat az előző évi 86 százalékról 77 százalékra visszazsoritani, ami egymaga 350.000 font sterling évi megtakarítást jelentett. Közben azonban a továbbított táviratok darabszáma folyatólágon visszacsökkentett, mert az előző évi 60,700.000 darabbszám mellett ebben a költségvetési évben már csak 59,400.000 darab táviratot kezelt az angol posta. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy az 1913/14. évben kezelt táviratok darabszáma még 83,000.000-ra rúgott, láthatjuk az angol táviratforgalom visszaesésének igazi méreteit.

A távbeszélőforgalom ezzel szemben állandóan emelkedőben van. Az interurbánforgalomban váltott beszélgetések darabszáma 111,300.000 drb. volt (1927/28-ban: 103,400.000; 1913/14-ben pedig csak 37 millió 900.000 volt). A helyi beszélgetések darabszáma 1928/29. évben 1.263,000.000 volt; 1927/28. évben ugyanez a darabszám 1.173,000.000, 1913/14-ben pedig csak 815 millió volt.

A távbeszélő üzletág személyzeti kiadásai a legkedvezőbbek, mert míg a távirónál a személyzeti kiadások az összes kiadások 77, a postánál pedig 54, addig a távbeszélőnél mindössze csak 34 százalékát tették ki.

Mint már említettük, ebben az évi jelentésben az angol posta kísérletet tesz a kiadások, bevételek és beruházások adatainak a kereskedelmi vállalatok mérlegciből megszokott módon történő értékelésére. Ez alapon kimutatja, hogy a költségvetési év végén az angol posta vagyona a következő tételekből alakult:

Épületekben és más ingatlanokban	font sterlingben	18,760.000
Rérleményekben		1,500.000
Befektetésekben		102,803.000
Anyagkészletben		3,232.000
Kintlevő követelésekben		3,958.000
Készpénzben		2,795.000
Összesen:		133,048.000

font sterling.

A kimutatott 9,012.764 font tiszta bevétel tehát az angol posta vagyonának mintegy 7 százalékos kamatozását jelentette. Az angol posta kimutatja, hogy az utolsó 17 év alatt összesen 74 milliót szolgáltatott be megtakarítás címén az állampénztárba.

Az angol posta melléküzletágakkal is foglalkozik. Ilyen melléküzletágakként sorolja fel az évi jelentés a rádiót, a külföldi táviró- és távbeszélőszolgálat ellátását, a postatakarékpénztárt és az állami nyomda- és könyvkötőüzemet.

A táviró- és távbeszélő-beruházásokat az angol posta a parlament által szerzett kölcsönökből fedezi. E címen az idő szerint 75,112.000 font adósság terheli a postaigazgatást. E jelentékeny kölcsönösszegnek évi kamatterhe 4,730.202 font sterlinggel szerepel az évi jelentésben.

Az angol posta hatalmas üzleti eredménye indokoltnak látszik előttünk is, ha az évi jelentésnek csupán a levelekre és a postán kezelt csomagokra vonatkozó forgalmi adatait állítjuk egymás mellé. E szerint az angol posta az elmúlt költségvetési évben 6230 millió darab levelet (1927/28-ban 6200 milliót) és csak 15 $\frac{1}{2}$ és fél millió csomagot (1927/28-ban 153 milliót) kezelt. Berendezéseit tehát a jelentékeny levélforgalom következtében gazdaságosabban tudja kihasználni, mint pl. a magyar posta, amelynek berendezéseinél, különösen szállító eszközeinél a jelentékeny csomagforgalommal is számolnia kell.

Az angol posta forgalmi adatait az angol kereskedelmi hivatali érdekes módon értékesíti. Havonként ugyanis közlést tesz a postaüzletágban elszámolt átlagos napi bevételeket mutató adatokról és ebből a kereskedelmi hivatal következtetést igyekszik levonni az ország ipari és kereskedelmi állapotára. Ha ezeket az adatokat az 1924. évre vonatkozó hasonló adatokkal összehasonlítjuk, azok a postaforgalomnak mintegy 15.5 százalékos emelkedését mutatják. E bevételi tételek hónapról-hónapra állandóan emelkednek. 1926. év óta a postai üzletág bevétele 40 millióról 43 és fél millió font sterlingre emelkedett, noha a posta díjszabási tételei ez idő alatt nem változtak.

A főpostamesternek az angol parlamentben tett bejelentése szerint az angol távbeszélő bevételi feleslege az utolsó tíz év alatt, 1930. március 31-ig 29,900.000 font sterlingre, ezzel szemben a táviró-üzem ráfizetése ugyanezen időszak alatt 13,700.000 fontra tehető. A telefonelőfizetők száma pedig 1900-ban kimutatott 175.000-ról 1930. március 31-én 1,886.726-ra emelkedett. (P. N. 1930. 33.)

(k. j.)

A svájci postaigazgatás röpcédulákat készít és oszt szét a postát tömegesen ivénybevevő feladók között. E röpcédulák célja: a feladók figyelmét a lehetőleg azonos nagyságú levélboríték használatára, a postaküldemények tiszta, világos és helyes címzésének és a postabélyegek helyes felragasztásának előnyeire felhívni. A levélküldemények rendezése, bélyegzése és irányítása, különösen tömeges forgalomnál, könnyebb és gyorsabb lesz ezáltal.

E röpcédulákat az érdekelt feladók között a bérelt fiókok és a levélhordók útján osztják ki. A röpcédulákon a helytelen címzésből, a bélyegek hibás felragasztásából, a borítékon a cím részére hagyott átlátszó ablakok túlkicsi méretezéséből, a címdaldalon túltengő hirdetési szöveg alkalmazásából származó kezelési nehézségekre és a közönségre nézve ebből előálló kellemetlenségekre is rámutat a svájci posta.

A röpcédulákból a hivatalok a kezelési ablakoknál is kötelesek megfelelő készletet tartani, sőt, azok 1—1 példányát kartonlapra ragasztva, a hivataloknak a közönség részére fenntartott helyen is ki kell függeszteni. E röpcédulák nagyobb elterjedését és a közönség oktatását biztosítandó, a népiskolákat is megfelelő példánnyal látja el a svájci posta. A nevelő céltatú körözvényen a küldemények címzésének szabályai rajzokkal is ábrázolva vannak.

A postaküldemények címzésére vonatkozó szabályok alkalmazásánál a svájci posta különös előzékenységet ajánl a kezelési személyzet figyelmébe. Azokat inkább tanácsokként, nem pedig merev előírásokként kell kezelni, hogy a közönség zaklatást ne lásson azok alkalmazásában. (Dienstl. Mitteilungen 1930 : 9.) (k. j.)

Az amerikai posta az alkalmazottak minősítésére vonatkozó előírásokat újból összeállította. Az Amerikai Egyesült-Államok főpostamesterének helyettese által kiadott új minősítési szabályzat a szaklapok értesülése szerint még az előzőnél is szigorúbb minősítési előírásokat tartalmaz. Többek között a személyzet különböző egyesületeinek nyomása alatt sem vett fel olyan rendelkezést, amely megengedné a rossz minősítésnek későbbi megfelelő munkaeredmény esetén való törlését.

Az új minősítési rendelet az alkalmazottak munkaeredményének értékelésénél négy szempont figyelembevételét követeli:

1. Méri az átlagos munkateljesítményt;
2. a szolgálatban tanúsított megbízhatóságot;
3. az előírások és szabályzatok alkalmazásánál elért eredményt, továbbá a hi-

vatalos idő betartásánál tanusított pontosságot, végül

4. a kezelési szabályok ismeretében való jártasságot és a postaküldemények irányításánál tapasztalt ügyességet.

A munkateljesítményt megfigyelés és amennyire az lehetséges, e célból eszközölt számlálás útján állapítják meg. A jó munkaeredmény 100 egységet számít; az olyan munkaeredmény, amely éppen hogy a követelményeknek megfelel, tehát amelynél az érdekelt alkalmazottnak előlépési lehetősége még veszélyeztetve nincs, már csak 70 egységgel jön számításba. Hosszabb szolgálattal rendelkező alkalmazottak minősítésénél szigorúbb mértéket alkalmaznak, mint a fiatalokkal szemben.

A pontosságot és megbízhatóságot a hibapontok számával mérik. Minden 10 hibapontért a teljesítmény értékelési egységeiből 1 százalékot vonnak le. Azoknál az alkalmazottaknál, akik egyetlen szolgálati ágat látnak el, tehát valamely nagyobb hivatalnál teljesítenek szolgálatot, a szolgálati mulasztásokat, hibákat sokkal szigorúbban bírálják el, mint azoknál az alkalmazottaknál, akik kisebb hivatalokban teljesítvén szolgálatot, egyszerre többféle szolgálati teendőt kötelesek végezni. Az alkalmazottak terhére eső hibapontokat külön e célra szolgáló gyűjtőkimutatásban tartják nyilván. A hibapontokat az érdekelt alkalmazottal esetről-esetre közlik, hogy annak módja legyen a terhére írt hibákat javítani.

Az irányító szolgálatban alkalmazott személyzet minden egyes tagjának évenként legalább egyszer irányítási vizsgát kell tennie. Ez alkalommal percnként legalább 16 küldeményt kell helyesen irányítani. Az irányítási vizsgáknál a beosztott anyag 95 százalékának kell hibátlanok lennie, hogy elégséges eredményt érjen el a jelölt. A jó eredményhez a percnkénti átlagnak legalább 18 küldeményt és legalább 98 százalékos biztonsággal kell helyesen irányítani.

Ha a minősítési egység száma a gyakori hibapontok miatt 60 alá esik, az alkalmazottat az automatikus előlépésből átmenetileg kizárják. Felügyelői munkakörrel valamely szolgálati ágban csak azt az alkalmazottat lehet megbízni, akinek minősítése legalább a 98 egységet eléri.

Ha valamelyik postaalkalmazott szolgálati beosztása alatt előjegyzett hibapontjainak a száma az 500-at eléri, avagy ha minősítési egységeinek száma 50 alá esik, akkor a fizetési osztály legközelebbi alacsonyabb fokozatába hivatalból lejjebbítik. Ha pedig valamely alkalmazott minősítési pontjainak száma 30 alá hanyatla-

nék, ellene a minisztériumhoz jelentést kell tenni, járandóságainak további csökkentését, esetleg szolgálatából, járandóság nélkül, meghatározott időre való kizárását, avagy végül a szolgálatból való végleges elbocsátását hozva javaslatba.

E minősítési rendelet a hibapontok szerzésének 139 módozatát tételesen sorolja fel. A rendszer jellemzése kedvéért, a hibapontok értékelését illetően álljon itt a következő néhány példa: a fegyelmezetlenség, avagy kimondott engedetlenség esetén 500 hibapont jár; hasonlóképpen 500—500 hibaponttal terheli meg az alkalmazott minősítési táblázatát, aki felettesével szemben tiszteletlenül, vagy kihívóan viselkedett, aki hivatalos jelentésében valótlan adatokat vesz fel; ellenőrző nyilvántartásban más alkalmazott nevére szolgálatban létező igazoló bejegyzéseket tesz; a szolgálatban megállapított ittasság esetén, sőt a levélgyűjtőszekrény kiürítésének szándékos elhagyása is 500 hibapontot jelent a hibás alkalmazottra nézve. 100—100 hibaponttal bünteti a rendelet a dohányzást olyan hivatali helyiségekben, ahol a dohányzást rendelet tiltja; a közönséges levélpostai küldemény elvesztését, s végül levélpostai küldeményeknek szándékos visszahagyását a következő kézbesítési körütra. Ajánlott levélpostai küldemények elvesztését az eset körülményeitől függően 200—500 hibapontig terjedő büntetéssel, míg a hivatali feljebbvalóval szemben tanusított udvariatságot, továbbá a szolgálatban való tisztátalanságot, rendetlenséget, az eset körülményeitől függően 10—200 hibapontig terjedő szigorral büntetik. Levelek hiányos kézbesítése esetén az érdekelt postaalkalmazott 10 hibapontot, irányításnál minden hibásan beosztott levélért, késésnél pedig minden percnyi késésért 1—1 hibapontot írnak az alkalmazott terhére.

Ebből láthatjuk, hogy az amerikai postaalkalmazottak minősítése, bár körülményes, de mindenesetre szigorúbban körülírt feltételekhez van kötve, mint nálunk, a magyar postánál. (P. N. 1930 : 33.) (k. j.)

A pályaudvaron kézbesítendő küldeményeket a magyar posta megfelelő felírással, a kiadói újságpéldányokat ezenkívül piros címszalaggal is ellátatja, a könnyen kezelhetőség szempontjából. A svájci postán feladott, összes küldeményeket, melyek a pályaudvaron lakó címzeteknek kézbesítendőek, a feladó fehér alapon piros nyomással készült külön ragcédulával köteles ellátni, melyen háromféle (német, francia, olasz) nyelven „pályaudvari küldemény“ szövegű felírás és egyetlen nyomtatott nagy „Z“ betű olvasható. Ha feladó elmulasztaná pályaudvarra szóló kül-

deményeit e ragcédulával ellátni, úgy a felvevő posta köteles azt pótolni. E ragcédulának használatra pályaudvarra szóló hírlappéldányoknál is kötelező. (Dienstl. Mitteil. 1930: 6.) (k. j.)

Előnyomott című és postabélyeggel ellátott levelezőlapoknak rontott értékikként megkísérelt becserélését a svájci posta újabban megnehezítette. Svájcban is szokásos üzleti levelezéshez a válasz céljait szolgáló levelezőlapot mellékelni, melyeket az üzleti levelek feladói előre, saját címükkel látnak el abból a célból, hogy azt az eredeti levél címzettje, csak a feladóval való viszonylatban használhassa fel. Amde újabban mindnagyobb számban mutatnak be rontott értékikként a postahivataloknál becserélés céljából ilyen levelezőlapokat. E levelezőlapok kibocsátói a címzetek visszaélései révén kárt szenvedhetnek. Ezért a svájci posta újabban úgy rendelkezett, hogy az ilyen megcímzett levelezőlapokat rontott értékikként való beváltásra a postahivatalok csak az azokat kibocsátó cégektől fogadhatnak el; 100 db-on felüli mennyiséget pedig csak a ker. postai igazgatóságok. (Schw. Amtsblatt 1930: 13.)

(k. j.)

Tintairónok használatánál a személyzet érhető hátrányok megelőzése céljából a német posta ismét figyelmeztető hirdetéssel fordult a kezelési személyzethez. E rendelet a következő pontozatokban foglalja össze figyelmeztetéseit:

1. Kerülj minden tintairóntól eredő sérülést.

2. Tintairón hulladék semmiesetre se kerüljön nyílt sebbe; ha ajkadon, vagy kezeden, ujjadon sérülés lenne, semmiesetre se vállalkozz tintairón hegyezésére. Kérj fel erre valaki mást.

3. Szemedet véd a hegyezésnél felszálló irónportól, éppen ezért irónhegyezésnél annak porát soha ne fújjad el az asztalról.

4. Tintairónodat soha ne vedesd el nedvesítéssel vagy nyelveddel.

5. Túlhosszú vagy túlhegyes tintairónt soha ne hordj magaddal, mert az magadra és másokra is állandó veszély.

6. Különösen, ha zsebedben hordod tintairónodat, azt mindig hegyvédővel biztosítsd.

7. Ha tintairón használatában közben azal magadat, vagy mást megsebezted, a sérülést haladéktalanul orvosnak kell megmutatni és az orvosi kezelést annak kifejezett engedélye nélkül, teljes gyógyulás nélkül abba ne hagyd. A legkisebb sérülés végzetes következményekkel járhat egészségedre. (Postwelt 1930: 19.) (k. j.)

A francia posta ez évi költségvetésének tárgyalásánál különösen lelkiismeretes előadót kapott, aki a francia parlament pénzügyi bizottsága elé terjesztett jelentését két, összesen 1155 oldalt tartalmazó nyolcadretű vaskos kötetben adta most közre.

Az előadó többek között tiltakozott a parlament néhány szónoka által a posta részére követelt teljes gazdasági önállóság elismerése ellen, mert szerinte az ellenőrzést semmiesetre sem lehet mellőzni az állam oly fontos gazdasági szervénél, mint a posta. Az előadó kiemelte, hogy a francia posta állandóan súlyosbodik anyagi helyzetének kialakulásánál nagymértékben közrejátszanak a túlzott mérvű kedvezmények, amelyeket a posta különböző címeken kénytelen engedélyezni (államtáviratok, ujságok szállítása stb., stb.), kiemeli, hogy a francia posta tarifa-politikája és nem a személyzeti kiadások túltengése okozza a posta pénzügyi zavarait. A francia posta forgalma 1913 óta 78 százalékkal nőtt. De ugyanakkor a személyzet létszáma csak 25 százalékkal szaporított. A távbeszélő előfizetők számánál ugyanezen időben 200 százalékos, a beszélgetések számánál 210 százalékos forgalom emelkedése mellett, az ott foglalkoztatott személyzet létszámát csak 158 százalékkal emelte a francia posta.

Érdekes, hogy míg a teljes díjú küldemények darabszáma csak igen mérsékelten emelkedett, addig a kedvezményes levélpostai küldemények darabszámánál ugrászerűen nő a forgalom; különösen feltűnő a forgalom emelkedése az ujságoknál, ahol az 1913. évi forgalommal szemben kb. 360 százalék a növekedés. Igaz, hogy a francia posta a hírlapokat feltűnő olcsón, 60 g-ig $\frac{1}{2}$ —1 centimeért szállítja. A költségvetési előadó felemlíti többek között, hogy míg Angliában az elmúlt költségvetési évben szállított teljes díjú levélpostai küldemények darabszáma 3.600 millió, a díjkedvezményes levélpostai küldemények darabszáma pedig csak 2.600 millió volt, addig Franciaországban 1.800 millió darab teljes díjú küldeménnyel szemben a kedvezményes díjú levélpostai küldemények darabszáma 3.600 millió volt.

Az előadó kiemeli, hogy a francia posta kezelési személyzete nem mindenütt dolgozik kellő hygiéniával berendezett helyiségekben; sőt szerinte a posta vezetősége a gépeket szebb és egészségesebb helyiségekben dolgoztatja, mint a postaalkalmazottakat. (P. N. 1930: 33.) (k. j.)

A birodalmi német posta forgalma is visszaesett az utóbbi hónapokban. Dr. Schätzel, a német posta minisztere, az

igazgatótanács május havi ülését megnyitó beszédében bejelentette, hogy a posta forgalmában visszaesés állott be. A csomag- és táviratforgalom átlagos csökkenése két százalék. A posta pénzügyi helyzete komoly. Március hóban a posta bevételei 10 millió márkával maradtak az előirányzott összegén alul. Az 1929. évi költségvetés hiánya 20 millió márka. Ezzel szemben állanak a posta előző évről tartalékolttól többletbevételei, úgyhogy a felmerült hiányok fedezése céljából előreláthatóan a német posta nem lesz kénytelen a forgalmi pénzeket igénybevenni.

A postaforgalmi pénzeket ugyanis a német posta az előző évben erősen megterhelte. Tudvalevő, hogy az 1929. évben a német posta igazgatótanácsa által engedélyezett belföldi kölcsönből 224 millió márkát — melyet a pénzpiacra felvenni már nem tudott — a posta forgalmi pénzeiből fedezett. Ezenkívül a távbeszélő beruházásoknál kénytelen volt további 80 millió márka előleget felhasználni, úgyhogy az igazgatótanács a postapénzeknek e 304 millió felüli megterhelését már nem szívesen látná.

Sőt a miniszter kívánatosnak tartaná, ha az előző évi terheket a német posta mielőbb törlesztené. Ez azonban az egyes üzletágak forgalmának növekedése nélkül alig képzelhető el. Ha ez be nem következne, az államkincstárral szemben vállalt havi beszolgáltatások összegét lenne kénytelen a német posta leszállítani, esetleg a beruházási tételek további apasztása sincs kizárva, noha a német ipar szorongatott helyzetére és a munkanélküliek jelentékeny tömegére tekintettel, a postaminiszter nem szívesen nyulna a takarékoságnak ehhez az eszközéhez. De utolsó szükség esetén még erre is kénytelen lenne magát rászánni. (D. Ptzg. 1930. 20.) (k. j.)

Az Amerikai Egyesült Államok postájának fejlődése. Tulajdonképpen postáról csak 1639. évtől kezdve lehet az Amerikai Egyesült Államok területén beszélni, amikor a törvényhozó testület Fairbanks Richard polgárt Massachusettt állam területén a postaszállító és kézbesítő szolgálat ellátásával bízta meg. Fairbanks saját házában rendezte be az első postaállomást és az Európából beérkezett leveleknek a címzettek részére leendő kézbesítéséről gondoskodott. E szolgáltatáért levelenként 1 pennyt szedhetett a címzettektől és azonkívül, hogy a viziszolgálat alól felmentést kapott, kocsmaengedélyt is nyert.

Fairbanks postája évtizedeken keresztül az egyetlen postaállomás volt az Amerikai Egyesült-Államok területén. Csak jóval később, 1657-ben kezdték azt utánozni

a virginiai államban; Virginia postaállomása azonban kezdetben csak a hivatalos levelezés közvetítését vállalta. Ezt a szolgálatot a telepesek voltak kénytelenek saját lovasküldöncükkel ellátni teleptől-telepig szállítva a leveleket. Az idevonatkozó törvény igen szigorú büntető rendelkezéseket tartalmazott a postát késedelmesen továbbító telepesekkel szemben. A büntetés, az eset körülményeihez képest, több hordó dohány szolgáltatásából is állhatott.

Csak 1673-ban rendezte be New York kormányzója, Lovelace az első rendszeresen közlekedő postajáratot New York és Boston városok között. Az a körülmény, hogy ez a postajárat kezdetben havonként csak egyszer közlekedett, mutatja leginkább azt, hogy mennyire nem volt még szükség abban az időben postaintézményre. Csak az 1683-ban, Philadelphiában üzembehelyezett postaállomás volt az, amely már hetenként és pedig a környék több, különböző irányában fekvő állomásával tartott fenn rendszeres postaközlekedést. Az első igazi „Postmaster“, akinek kimondottan „Post-Office“ elnevezésű hivatalos helyisége is volt a bostoni városházán, Hayward nevű bostoni polgár volt.

Az angol Amerikában 1691-től kezdődő 21 évre az angol Thomas Neale kapott engedélyt a postaszolgálat berendezésére és üzemeltetésére. Neale a regale jogot Andrew Hamilton kereskedőnek adta tovább, aki 1692-ben kapta meg a General-postmaster címet. A nevéhez fűződik a Portsmouth—Philadelphia közötti útszakaszon közlekedő postavonal berendezése. Már 1693-ban a keleti tartományok megkötik az első postaegyezményt, melynek értelmében Portsmouth, Boston, New York, Philadelphia, Maryland és Virginia között nyáron hetenként, télen kéthetenként rendszeresen közlekedő kocsipostaközlekedést voltak kötelesek fenntartani.

Mikor Anna királynő 1710-ben a maga egyszerű postatörvényét megalkotta, az amerikai posta az angol korona tulajdonába került. Postaigazgatóság volt ugyan New Yorkban is, de a vezérigazgatóság Londonban székelt. A törvény által megszabott díjak magasak voltak és az angol korona bevételi forrásaként szerepeltek. A New Yorkból Bostonba címzett levél I shillingbe került. New York—Philadelphia között 106 angol mérföldnyi postautat úgy építették ki, hogy azt a kocsiposta 48 óra alatt tehette ugyan meg, de azért a posta hetenként csak egyszer fordult.

Csak amikor Benjamin Franklin (1753—1774-ig) az amerikai posta vezérfelügyelője volt, épült ki a postahálózat. Franklin

mindenekelőtt a városok helyi forgalmában behozta az egységes penny-portót. Ugyancsak Franklin honosította meg angol minta után Amerikában is a postabélyegző használatát. Az első angol bélyegző a kör közepén már vonással két részre osztva jelenik meg, ahol egyik félkörben már olvasható volt a hónap és a napok számait mutató számcsoport. Az amerikai bélyegzőn ezenkívül még az évszám is rajta volt. 1800-tól kezdve pedig az amerikai postabélyegzők már a város nevéit is feltüntették. Sőt a hivatalnokok névbélyegzővel is fel voltak szerelve, mellyel a küldemények borítékán a díjak lerovását stb. igazolták.

Amikor az amerikai gyarmatok és Anglia közötti ellentétek 1773-ban háborúra vezettek, Franklint, London hivatalától felmentette. De még mielőtt ez megtörtént volna, az első törvényhozó testület az amerikai posta függetlenségét kimondotta és annak élére Franklin Benjamingint állította. Franklin utódjai a főpostamesteri állásban Bache Richard, Hazard Ebenezer és Osgood Samuel voltak, akik mindhárman igyekeztek az amerikai posta szervezetét továbbfejleszteni, noha rövid hivataloskodásuk erre alig-alig engedett időt. A vezetők és gyors változásának egyik főoka az volt, hogy az önálló amerikai posta tarifapolitikájának megállapításánál az államot elsősorban fiskális szempontok vezették. A felsőbb kényszer hatása alatt már Bache kénytelen volt a levéldíjakat 50 százalékkal emelni. Hazard alatt e díjak az 1779. évi díjak húszszorosára ugrottak. Csak 1881-ben látta be a törvényhozás, hogy a postadíjaknak vég nélküli emelése tönkreteszi a posta forgalmát, tehát annak jövedelmezőségét is. Ezért azután rövidesen visszatértek az 1775. évi díjtételekhez.

Mikor azután 1782-ben életbelépett az első önálló amerikai postatörvény, a posta is erős fejlődésnek indult. Mindenekelőtt a posta úthálózatát bővítették ki és a postaigazgatás székhelyét Philadelphiából New Yorkba tették át. Ez a postatörvény a postarablást és fosztogatást halállal büntette; azt a postaalkalmazottat pedig, aki a reabízott levelek értékes tartalmát megdézsmálta, botbüntetés érte. Csak később lépett a börtön e kemény büntetések helyébe.

A postahivatalok száma 1800-ban már 903 volt. Mikor 1813-ban az első gőzhajó-posta megkezdte működését és 1816-ban, mikor a közönséges levél portója 30 mérföld távolságig 6 pennyre szállott le, a hivatalok száma rohamosan emelkedett. Az első szerződés, melyet Amerika idegen

igazgatással (Bréma) a posta kicserélése érdekében kötött, 1847-ben jött létre. Ez évben jelentek meg az első amerikai postabélyegek is. Az első mozgóposták 1862-ben közlekedtek. Montgomery Blair főpostamester volt az, aki 1863-ban minden 50.000 lakosnál népesebb városban a leveleknek ingyenes házhozakébesítését berendezte. Ajánlott leveleket 1885-től, postautalványokat 1864-től kezdve kezel az amerikai posta. Levelezőlapokat azonban csak 1873 óta.

Az egytetemes postaszereződéshez 1875-ben járult hozzá az amerikai posta; 1883-ban jelent meg az új postatörvény és 1896 óta a falusi kézbesítőszolgálat is megindult. Postatakarékpénztári szolgálatot 1910-ben vezették be. A csomagok postai szállítását az amerikai posta aránylag csak igen későn, 1912—1913-ban kezdte meg; 1839-től ez időpontig csak magántársaságok foglalkoztak csomagok szállításával. (V. B. W. 1930. 17.) (k. j.)

A francia posta évi jelentése 1928. évről. A francia posta bevételének végösszege 1928. év végén 3050 millió frank volt. Ezzel szemben a kiadások végösszege 2984 millió frank volt. Ennek ellenére a francia posta pénzügyi mérlege mégis passzív, mert az időközi kamatok és beruházások rontják a mérleg aktivitását. A mérleghiány a főüzletágak között a következőképpen oszlik meg: a táviró 57 millió, a távbeszélő pedig 113 millió frank veszteséggel zárta az 1928. évet. Minthogy azonban a postai üzletág bevételéi többlete 126 millió frank ($57+113=170-126=44$), így azután a francia posta pénzügyi mérlege végeredményben 44 millió frank hiányt tüntet fel.

Az 1928. évi kiadások 259 millió frankkal haladják meg az előző évi kiadásokat, a bevételek ellenben mindössze csak 93 millióval. Ez a bevételi többlet forgalomemelkedésből származik, minthogy 1928. év folyamán díjtételeket a francia posta nem emelt. A bevételi többlet tulajdonképpen még jelentékenyebb volt, de 83 millió frankot a francia posta költségvetésén kívül álló alap képzése javára fordított, amely alap a francia posta nemzetközi fizetési kötelezettségeinek biztosítására szolgálta. A táviróforgalom visszaesett. A távbeszélőforgalom azonban jelentékenyen emelkedett. Noha a távbeszélőüzletág bevételéi kerekén 100 millió frankkal haladták meg 1928. évben az előző évi hasonló bevételeket, a nagymérvű beruházásokra tekintettel ez üzletágban a költségvetési év folyamán újból 113 millió frank fedezetlen kiadás mutatkozik a posta pénzügyi mérlegében.

Az évi jelentés megállapítja, hogy 1923. év óta, amikor a posta pénzügyi önállósága kimondatott, a francia posta bevételei vég-eredményükben 116 százalékkal emelkedtek.

A francia posta személyi kiadása az összes kiadások 74 százalékát teszi. E percentszám 1923. év óta alig mutat szám-bavehető ingadozást, noha 1928. évben a személyzeti kiadások újból 215 millió frankkal emelkedtek az előző évvel szem-ben; az emelkedést az a körülmény idézte elő, hogy a francia postaszemélyzetnél az 1928. évi munkabeszüntése eredménye-ként a létminimumot 6.900-ról 8.000 frank-ra emelték.

A francia posta a folyó kiadási tétéle-ken kívül 3 különálló alapot köteles táplál-ni bevételeiből a posta pénzügyi önállósí-tása óta. Nevezetesen: a beruházási, a tör-lesztési és a tartalékalapot. A tartalék-alapba azonban befizetés még nem történt 1923. óta, mert az állam rossz pénzügyi helyzetére tekintettel ennek táplálására szükséges összegeket az államkincstár — a törvényhozás engedélyével — a közös ál-lami kiadások fedezésére vette igénybe.

A francia postaalkalmazottak nyugdí-ját az államkincstár fizeti; az tehát nem terheli a posta költségvetését. A tényleges alkalmazottak évi járandóságuk 6 százalé-kát fizetik a nyugdíjalpra.

Az aránylag kedvezően alakuló forgal-mi viszonyok ellenére a posta, de különö-sen a távbeszélő terén mellőzhetetlen be-ruházások következtek, amelyeknek ka-matterhei csak később jelentkeznek igazi nagyságukban, a francia posta igen komoly erőfeszítésekre kényszerült, hogy pénz-ügyi helyzete ne rosszabbodjék. A posta pénzügyi önállósítása óta a törvényhozás eddig 4794 millió frank beruházást enge-délyezett. E hatalmas összegből a postai üzletág csak 664, a táviró 72 és a távbeszélő 4.058 millió frankot használt fel. (D. V. Z. 1930 : 20.) (k. j.)

Az egyetemes posta mint állam. Irta: Anders Örne, svéd postaigazgató.

Hírek és ismeretek terjesztője.
A kereskedelem és az ipar esz-
köze.
Az emberek és a népek közötti
béke és jóakarát elősegítője.
Az összetartás és a szeretet kö-
vete.
A széthúzás, az egyenetlenkedés
legyőzője.
A gyászoló és elhagyott lelkek
vigasztalója.

Kapocs a különélő családtagok
között.

A társadalmi élet fejlesztője.
(A washingtoni főposta felírata.)

Napjainkban, midőn mindenfelé élénk megbeszélést folytatnak az Európai Egye-sült-Államok vagy más hasonló nemzet-közi állam alakítására vonatkozó javasla-tokról: időszerűnek tartom a figyelmet fel-hívni a már létező és teljes felkészültségé-vel működő nemzetközi államra, a föld majdnem minden államának és gyarmatá-nak egyesüléséből keletkezett Egyetemes Postaegyesületre.

Igaz ugyan, hogy tevékenysége csak egy működési körre szorítkozik és szabályai-nak érvényessége az egyesület tagjainak megegyezésétől függ: mégis könnyen le-hetne egy igazi államszövetséget belőle kifejleszteni.

Az Egyetemes Postaegyesület törvény-alkotó testülete az egyetemes postakon-gresszus, amely az egyesült tagállamainak meghatalmazottjaiból alakult, 5 évenkint tartja üléseit. A tárgyalt kérdésekben sza-vazás útján szótöbbséggel döntenek. Min-den államnak, nagyságára való tekintet nélkül, egy szavazata van. A határozatok csak szabályszerű ratifikálás után lépnek életbe. Ez a ratifikáció azonban csak for-maság, mert a határozatokat enélkül is végre kell hajtani, ha az illető állam a többi állammal a jövőben is postai összekötte-tésben akar állani. A mult év nyarán tar-tott londoni postakongresszus idején voltak olyan államok, amelyek az 1924. évi stock-holmi postakongresszus határozatait — bel-viszonyaik bizonytalansága miatt — még nem ratifikálták, de azért azokat végre-hajtották és a ratifikálás elmaradása komo-lyabb nehézséget nem okozott.

Mint hogy ezek a kongresszusok olyan határozatlan időre szóló főszerződést köt-nek, mely az Egyesült Postaegyesület jog-körét és adminisztrációját megállapítja, továbbá saját hatáskörükben a posta-díjakra, átszállítási díjakra és más kér-désre vonatkozólag hivatalból kötelező ha-tározatokat hoznak: e kongresszusoknak kifejezetten nemzetközi parlament jelle-gük van.

Az Egyetemes Postaegyesület keretén belül olyan jogi eljárásról is gondoskod-tak, amely arra hivatott, hogy a szerződő államok között a szerződés, egyezmények stb. tekintetében felmerülő vélemény-különbséget megszüntesse. A vitás kérdé-seket ugyanis választott bírói ítélettel kell eldönteni. E célra az érdekelt államok mindegyike 1—1 nem érdekelt postaigaz-gatást jelöl ki. Ha a választott bírák nem

tudnak a döntésre nézve megegyezni, illetőleg abszolút szótöbbséggel dönteni, a vita eldöntésére, a vitás kérdésben szintén nem érdekelt, igazgatást választanak, amely azután végérvényesen dönt. Abban az esetben, ha az érdekelt államok egyike a választott bíró kijelölését elmulasztja, a nemzetközi iroda saját hatáskörében jelölheti ki a választott bírót.

A nemzetközi iroda Bernben a svájci postaigazgatás felügyelete alatt működik. Ez az iroda összekötő szerv az egyes postaigazgatások között. Feladata abban áll, hogy az egyes postaigazgatásoknak felvilágosításokat (tudósításokat) és tanácsokat adjon, hogy a kongresszusokat megrendezze és ezek határozatait nyilvánosságra hozza. Végül a postaigazgatások kérelmére az egymás közötti leszámolásokat is elvégzi.

Az egyetemes postaszerveződés értelmében az egyesület tagállamai — Egyetemes Postaegyesület elnevezéssel — a levélpostai küldeményeknek a postahivatalok között történő kölcsönös váltása tekintetében egységes postaterületet alkotnak. Az Egyetemes Postaegyesület egész területén ezeknek a küldeményeknek szabadszállítása bizonyos díjakhoz van kötve.

A levélposta felöleli a levelek, levelezőlapok, nyomtatványok, valamint az áruminták szállítását. Egyéb szolgálatok, mint pl. az értéklevelek-, értékdobozok-, nemzetközi postacsomagok- és postautalványok-, a postaátutalások-, megbízások hírlapok és folyóiratok előfizetésére vonatkozó szolgálatok külön egyezményekkel szabályozottnak, amelyeket ugyancsak a kongresszusok tárgyalnak, jóváhagynak és elfogadnak.

Kétségtelenül megállapítható, hogy az Egyetemes Postaegyesületnek 55 év előtti megalapítása nagy lépést jelentett az emberiség előrehaladásában és hathatósan elősegítette azt a gazdasági fejlődést, melynek azóta minden állam részesévé lett. Magában véve az a tény, hogy csekély díjért levelünket a legmesszebb fekvő országba küldhetjük azzal a tudattal, hogy az gyorsan és biztosan rendeltetési helyére érkezik: oly eredmény, melyet nem lehet eléggé értékelni. A nagyközönség szempontjából az egész eljárás igen egyszerűnek látszik. A borítékot megcímezzük, az egynéhány filléért vásárolt bélyeget ráragasztjuk, a levelet bedobjuk a levélszekrénybe és amint a vonat, a hajó, vagy a repülőgép — aszerint, hogy melyik közlekedési eszközt vesszük e célból igénybe — a rendeltetési helyére megérkezik: a címzett a levelet az üzletében, vagy a lakásán megkapja. Azok részére azon-

ban, akiknek az a feladatuk, hogy ezeket a munkálatokat — a feladási, átszállító és rendeltetési országokban — elvégezzék, a postaigazgatások és a posta személyzete részére, ez a feladat nem olyan egyszerű. A valóságban a nemzetközi postaszolgálat meglehetősen bonyolult szervezet. Sok fontos jogi kérdést, számtalan gyakorlati részletkérdést, amelyek ebben a szolgálatban felmerülnek, az Egyetemes Postaegyesületen belül kell szabályozni, hogy az egész szervezet könnyen, gyorsan és olcsón működhessen.

Az egyetemes postaszerveződés és a különböző egyezmények, úgy, ahogy azokat a kongresszusok elfogadják, tekintélyes kötetet alkotnak. Minthogy az életviszonyok folyton változnak és ennél fogva mindig újabb és újabb kérdések merülnek fel, minden kongresszus az érvényben levő szerződés szövegén számtalan változtatást végez és sok pótlással látja azt el. Az 1929. évi londoni kongresszusra az egyes postaigazgatásoktól közel 2000 indítvány érkezett. Hogy ezeket a javaslatokat összegegyeztessék és hogy megfelelő szövegezésben megállapodjanak, 14 ország megbízottai 1928. év őszén Párisban előértekezletet tartottak. Ez a bizottság, bár sorányon dolgozott, csak hat hét múlva tudta munkáját befejezni. A londoni kongresszus 1929. évi május hó 10-én ült össze és csak 1929 június hó 28-án végződött, amikor a kész okmányokat aláírhatták. Ez az idő, ha összehasonlítjuk, más — mondjuk, kereskedelmi kamarák kongresszusával, vagy tudósok összejövetelével — pl. orvosok kongresszusának időtartamával, hosszúnak fog látszani. Ellenkező állápontra helyezkedünk azonban, ha szem előtt tartjuk, hogy a postakongresszus feladata olyan törvény szövegezése, melyhez a világ minden postai alkalmazottjának mindennapi munkájánál alkalmazkodnia kell; hogy a szerződés szövegezésénél elkövetett tévedés vagy homályos meghatározás súlyos zavart és az egyes postaigazgatásoknak felesleges kiadásokat okozhat, amelyek öt év alatt, a következő kongresszusig megismétlődhetnek és halmozódnak.

Ha figyelembe vesszük azokat a nehézségeket, amelyek abból származhatnak, hogy az Egyetemes Postaegyesületben a fejlődés különböző fokán álló országok működnek együtt: nem tudunk eléggé csodálkozni, hogy ez az egyesület mégis mint az államok fölötti állam, mint teljes egész, milyen könnyedséggel működik. A postaszolgálat a különböző országokban természetesen különböző fejlődési fokot ért el. Vannak postaigazgatások, amelyek országukba nem vezettek be olyan szolgálati

ágot, melyet a magasabb fejlődési fokon álló ország fontosnak tart. Ennek következtében azoknak az országoknak a meghatalmazottai minden gyakorlat és tapasztalat nélkül kerülnek abba a helyzetbe, hogy olyan kérdéssel kell foglalkozniok, mely ezzel a szolgálattal ággal kapcsolatos. A posta feladatára vonatkozó eltérő vélemények következtében némely postaigazgatás egészen szokatlan javaslattal él. Ilyen javaslat pld.: az egyes postaigazgatások felhatalmaztassanak azzal a joggal, hogy — a belföldi nyomdaipari védelme céljából — bizonyos külföldről jövő nyomtatványok átvételét megtagadassák; vagy bizonyos áruk bevitelét megnehezíthető legyen csak azért, mert a rendelései ország ipara ezeket az árukat postai szállításra nem állítja elő. Előfordulhat az is, hogy egyik-másik postaigazgatás a tárgyalás alatt álló kérdést szűk, egyéni szempontból vizsgálja és nem veszi figyelembe, hogy a posta feladata nem lehet más, mint a közösség egyetemes- és a postát igénybevevő közönség általános érdekét védeni. Eltekintve ezektől, az egyébként lényegtelen megjegyzésektől, megállapíthatjuk, hogy az államok együttműködése a legkifogástalanabb és hogy a tárgyalások állandóan a legbarátságosabb és a legengedékenyebb mederben folynak. Nem üres szólam, ha a kongresszus meghatalmazottairól úgy beszélünk, mint a nagy postáscecsalád tagjairól. Meg kell jegyeznünk, hogy a kongresszusi tárgyalások menetét lényegesen megkönnyíti az a körülmény, hogy kizárólag a francia nyelvet használják, melyet már az Egyetemes Postaegyesület megalakulása idején nemzetközi postanyelvül fogadtak el. Ennek következtében a tárgyalásokon tekintélyes időmegtakarítást lehet elérni és a hozott határozatok szövege is szabatosabb és világosabb.

Fel kell még hívnom a figyelmet egy másik, igen fontos általános kérdésre. Az Egyetemes Postaegyesület életre hívása arra bírta az egész világot, hogy a nemzetközi postaszolgálatot egységes alapokon, bizonyos általános formák szerint rendezze be. Ezek, az egyes államok belső postaszolgálatára is befolyást gyakorolnak és hozzájárulnak ahhoz, hogy a belföldi szolgálatok is ezek után igazodjanak. Az egyesület megalkotóinak az volt a vezérgondolata, hogy a belföldi postaszolgálatban is, annyira, amennyire ez lehetséges, ugyanazok a szabályok nyerjenek alkalmazást, mint a nemzetközi forgalomban, hogy a felek és a postaszemélyzet azokat minél könnyebben elsajátíthassák. A belföldi postadíjak oly értelemben állanak összefüggésben a nemzetközi postadíjjal, hogy azo-

kat alacsonyabban kell megállapítani, mint ezeket. Ez azonban nem meríti ki a kétféle szolgálat összefüggését. Ugyiszólván beesületbeli kérdéssé vált, hogy az államok postai berendezéseiket oly fokra fejlesszék, hogy a többi állammal a versenyt felvehessék. Az Egyetemes Postaegyesület ennél fogva az az eszköz lett, melynek segítségével a postaszolgálat az egész földön kifejlődhetett.

A nemzetközi postaszolgálatot három magasztos elv irányítja: 1. a földgömb egy egységesen működő terület, melyen a különböző országok polgárai között a barátságos érintkezést az országhatárok nem akadályozzák; 2. az államok megállapodnak olyan alapelvekben, melyek a nemzetközi forgalomban felmerülhető jogi kérdések tárgyalásánál irányadóul szolgálnak és 3. az államok kölcsönös segítsége, hogy a szabad nemzetközi érintkezés útjából az akadályokat elhárítsák és eltávolítsák. Hívó lélekkel reméljük, hogy ezek az elvek alapjai lesznek egy általános, minden népet felölelő gazdasági összeköttetésnek.

(U. P. 1930. 2.)

Dr. Lantos Béla.

Rádióhírdendő vevőkészülékek vakok és rokkantak számára. A német posta az elmúlt években gyűjtéseket rendezett abból a célból, hogy a befolyt összegből szegénysorsú vakokat és rokkantakat jó rádióhírdendő vevőkészülékekkel láthasson el. A gyűjtést, melyben az összes főpostaiszolgálatok egyenlő igekezettel vettek ki részüket, már befejezték. Számos tárgyadómy mellett összesen 760.000 bírodalmi márka gyűlt egybe. A gyűjtés lehetővé tette, hogy a német posta sok szegény, szerencsétlen honfitársának szomorú sorsát némileg elviselhetőbbé tegye.

(D. V. 1930. 16.)

Távbeszélgetés repülőgép és tengeri hajó közt. 1929. december 22-én első ízben történt kísérlet repülőgép és nyílt tengeren járó hajó közti távbeszélő összeköttetés létrehozására. A repülőgép 1000 méter magasságban a newyorki tengeröböl fölött keringett, a „Leviathan” hajó 1100 km. távolságban az Atlanti óceánon úszott. A repülőgép rádió leadott beszélgetését a Whippány-ban levő kísérleti rádióállomás fogta fel s vezetéken a Deal Beach-ben levő rádió adóállomáshoz közvetítette, mely azt rádió úton a tengeri gőzösnek adta le. A fordított irányban a hajóról jövő beszélgetéseket a Forked River-ben levő rádió vevőállomás fogta fel, ahonnan azok vezetéken Newyorkon át a Whippány-ban levő rádió adóállomáshoz jutottak, mely azokat rádió a repülőgépnek adta tovább. A kísérletek 20 percig tar-

tottak s állítólag kielégítő eredménnyel jártak. (T. M. 1930. 2.)

Az újfundlandi tengerrengés által megromgált kábelek helyreállítására a Western Union, Commercial Cable Comp. és a Compagnie Francaise des Câbles Télégraphiques társaságok közlései szerint 600 mértföld hosszú új kábelre volt szükség, melynek értéke félmillió dollár volt. 1929 november 18. óta, amikor a tengerrengés a kábeleket tönkretette, hét kábelrakó hajó dolgozott a sérülések kijavításán. A tengerrengés következtében a tengerfenék alakulata nagy változásokon ment keresztül; egyes kábelek eredeti fektetési helyüktől messzire eltolódtak s fel sem lehetett már őket találni, mert a tengerfenék megmozdult földtömegei maguk alá temették azokat. 1930 január hó 1-én megfejezték a munka után végre sikerült a Commercial Cable Company első kábelét ismét üzembe helyezni, melyet rövidesen a társaság másik két kábelének üzembehelyezése követett. Az ugyancsak megsérült brit kábel, melyet ezidőszent az „Imperial and International Communications Ltd.” tart üzemben, két helyen is elszakadt. Ennek helyreállítása január 2-ig tartott. Az erre a kábelre irányítandó táviratforgalmat az üzemzavar ideje alatt jelentősebb késés nélkül Montrealon és Newyorkon át rádió úton sikerült lebonyolítani. Azonkívül a társaság egyéb kábelösszeköttetéseit, így az Ausztrálián és Csendes óceánon át vezetőt, a dél-amerikai és a Barbados és Bermuda szigeteken át vezetőt is előnyösen fölhasználták. A társaság a segédutakat még a tengerrengés sérülései által érintett más társaságoknak is rendelkezésükre bocsátotta. Január 8-án a Newyork—Bay Roberts (Ujfundland) közti Western Union társasági kábel is üzemképes volt. Ez az újrendszerű kábel, melyet csak 1926-ban fektettek, a Bay Robertsból továbbvezet az angliai Sennen-be. E kábel helyreállítását a „Lord Kelvin” kábelrakó hajó az igen rossz időjárás és 4800 m. tengermélység ellenére is aránylag rövid idő alatt végezte el. (D. V. 1930. 17.)

Rádióhírmondó adóállomás Triesztben. Az olaszok ama szándéka, hogy Triesztben rádióhírmondó adóállomást rendeznek be, immár a megvalósításhoz közeledik. Trieszt megkapja Milano hét kilowattos adóját, Milano viszont erősebb új adót fog kapni. Az új trieszti adóállomást Trieszttől négy kilométernyire Opcsinában fogják megépíteni. A stúdió Trieszt szívében a Venezia Giulia távbeszélő társaság most épülő igazgatósági palotájában kap helyet. Az új adót, mely 247.7 méteres

hullámon fog dolgozni, 1931 január hó 1-én fogják előreláthatólag üzembe helyezni.

(D. V. 1930. 17.)

Berlin és Moszkva közt 1930. április hó 5-én megnyílt a távbeszélőforgalom. Az új viszonylatban közönséges és sürgős magán- és állami beszélgetések, 19 és 8 óra közt pedig bérelt beszélgetések válthatók. Meghívás, külön meghívás és tudakozódás kérhető. A háromperces közönséges beszélgetés díja az erősforgalmú órákban 10.50, a gyengeforgalmú órákban 6.30 bir. márka. (D. V. 1930. 15.)

A francia táviró és távbeszélő 1928-ban. A francia táviróforgalom 1928-ban a gépköcsi, a légi posta és főleg a távbeszélő versenye ellenére is 8 százalékkal emelkedett az 1927. évi forgalommal szemben.

A táviró üzletfeleinek szaporítása érdekében az igazgatás 1928-ban a következő intézkedéseket valósította meg:

nagyszámú kiegészítő táviróvonalat létesített távbeszélő áramköröknek e célra való igénybevételével;

kiterjesztette a „Baudot” és „télétype” rendszerű készülékek használatát;

távbeszélőt Morse-táviróval helyettesített;

csőpostákat létesített;

a távbeszélőn kezelt táviratok szolgáltatást modernizálták és kiterjesztették;

a földalatti nagytávolságú kábeleket táviró céljaira is igénybevétek;

a vidéki táviratkézésítés gyorsaságát kerékpárok alkalmazásával fokozták.

A táviró üzem bevételei, a rádiótáviró üzem bevételeit nem számítva, hatmillió frankkal haladták meg az 1927. év bevételeit. Így a táviró üzemnek az előbbi években tapasztalt visszafejlődése az 1928. évben nem folytatódott. Ennek eredményeként a belföldi forgalom táviró bevételei 10 millió frankkal emelkedtek. A francia gazdasági helyzet megjavulása szintén befolyással volt a nemzetközi táviróforgalomból származó bevételek emelkedésére, melyek az 1927. évi 162 millióról 1928-ban 173 millióra szöktek fel.

Ezt a kedvező helyzetet tekintélyes részben a távirótechnika haladásának lehet köszönni. Nevezetesen a Hughes távirógépeket, melyeknek kezelése hosszas gyakorlatot igényel, a fontosabb vonalakon fokozatosan „Baudot” rendszerű gépekkel cserélték fel. Azokon a vonalakon, melyeken a napi táviratforgalom a 200 táviratot nem haladta meg, a „télétype” rendszerű gépeket honosították meg.

Másrésről a nagytávolságú távbeszélőkábelekben, a táviró számára is biztosí-

tottak vezetékeket. A többszörös hang-frekvenciás távíró útján a távbeszélőkábelek vezetékéi is felhasználhatók voltak a távíró céljaira anélkül, hogy ezáltal az illető kábel távbeszélő üzeme a legkevesebbé is szenvedett volna.

Az állami rádiótávíró állomások útján lebonyolított távíratforgalom az 1927. évvel szemben 30 százalékos emelkedést mutatott fel. Ez az emelkedés elsősorban a Páris—Algir és Páris—Tunis közt berendezett Baudot—Verdan rendszerű egyoldalú rádiótávíró összeköttetésnek volt köszönhető.

Az igazgatás 1928-ban is folytatta rádiótávíró összeköttetéseinek szaporítását. E célból megépítették Pontoise-ban az új központi rádió adóállomást s tanulmányozták egy Noiseau-ban építendő központi rádió vevőállomás építésének kérdését. Ezenkívül Francia Nyugat-Afrikában Bamakoban új rádióállomást építettek, ahonnan nevezett gyarmat minden része felé jó távíróösszeköttetések ágaznak szét.

A rádiótávíró bevételei 1928-ban is emelkedtek. Az 1928-ban a rádiótávíró üzemben 40 millió frankot szedtek be, az 1927. évi 35 millió frankkal szemben.

1928-ban a távbeszélő szolgálat igen határozott fejlődést mutatott. Ez a fejlődés az 1923. óta végrehajtott következő munkálatoknak volt tulajdonítható:

1. a helyközi távbeszélőhálózat fejlesztésének;

2. a départmentokat egymással összekötő hálózatok fejlesztésének;

3. az ú. n. közvetlen forgalom (trafic direct) rendszeresítésének;

4. a távkábelek kiépítése révén a nemzetközi távbeszélőösszeköttetések szaporításának.

Ezek eredményeként az utolsó öt év folyamán (1923-tól 1928-ig) a távbeszélő állomások száma 60 százalékkal, a távolsági távbeszélő forgalom 47 százalékkal, a nemzetközi távbeszélő forgalom 52 százalékkal növekedett. Ezt a jelentős emelkedést nagyrészt a távkábelek üzembehelyezésének és ezzel kapcsolatban a megnyitott új viszonylatoknak lehetett köszönni.

A távbeszélő szolgálat pénzügyi eredményei szintén igen jelentősek voltak. Az emelkedés e téren általános volt s 1928-ban a bevételek emelkedése 100 millió frank volt, mely egyedül a forgalom kiterjesztése révén volt elérhető. A beszélgetési díjknál elért többlet megközelítette a 80 millió frankot, az előfizetési díjak többlete pedig meghaladta a 11 millió frankot.

Az automatizálással kapcsolatos különböző kérdések tanulmányozásán kívül az

1928-as évben a távbeszélő terén különböző problémák vetődtek fel, nevezetesen:

1. bizonyos hálózatokban a teljes központi teleprendszerű előfizetői alközpontok kötelező használatára;

2. a számtárcsa postai típusának végleges megállapítása;

3. a vizsgálótábla postai típusának megalkotása;

4. műszaki pályázat előkészítése két új előfizetői alközpont-típus kiválasztására, melyek a kézi kapcsolású vagy az automatikus teljes központi teleprendszerű hálózatokban volnának rendszeresítendőek.

(A. P. T. T. 1930. 4.)

A távbeszélő állomások száma 1928-ban a Földön összesen 30,990.304 volt, ebből a számból az egyes jelentősebb országokra a következő számok jutnak: Németország 2,814.996, Ausztria 165.231, Belgium 196.691, Bulgária 14.358, Dánia 324.232, Spanyolország 141.214, Franciaország 883.406, Nagybritannia 1,633.802, Olaszország 292.867, Magyarország 120.000, Csehszlovákország 134.123, Jugoszlávia 31.393, Románia 56.024, Lengyelország 157.425, Németalföld 233.602, Svédország 466.787, Norvégia 179.484, Oroszország 260.000, Finnország 108.973, Kanada 1,259.987, Egyesült Államok 18,522.767, Japán 750.561, Ausztrália 442.362, Uj-Zéland 144.552. (A. P. T. T. 1930. 4.)

A távbeszélő állomások száma a világvárosokban 1928-ban a következő volt: London 578.322, Berlin 448.030, Hamburg—Altona 157.710, Páris 314.541, Bécs 105.420, Budapest 49.120, Prága 32.465, Bukarest 14.357, Varsó 41.163, Róma 32.528, Kopenhága 126.849, Stockholm 114.923, Oslo 42.609, Amsterdam 41.057, Zürich 29.077, Madrid 23.936, Helsingfors 25.674, Brüsszel 67.505, Moszkva 63.350, Newyork 1,599.915, Chicago 903.460, Montreal 161.380, Toronto 173.264, Sydney 103.254, Melbourne 85.884, Buenos-Aires 129.503, Tokio 129.584, Osaka 90.744. (A. P. T. T. 1930. 4.)

Ausztráliában a rádióhírmondó szolgálat újjászervezésére 750.000 font sterlinget irányoztak elő. A tervezet szerint az Ausztráliai Államszövetség területén tizenkét relais adót fognak felállítani három éven belül, ami által a lakosság 95 százaléka számára jó vételt fognak tudni biztosítani. (T. A. T. J. 1930. 12.)

Életmentés és áprilisi tréfák. A „The Telegraph And Telephon Journal” f. évi májusi számában a következő érdekes s részben humoros cikket olvassuk:

A távbeszélőről az elmúlt hónap elején, két egymást követő napon, a sajtóban két igen különböző szempontból történő ismertetés látott napvilágot. Az egyik eset-

ben a Montgomery grófság nemzeti egészségbiztosító komitéja elnökének a megállapításai kapcsán a távbeszélő mint életmentő szerepelt. A komité elnöke ugyanis kimutatta, hogy addig, míg a grófság távbeszélővel gyengén ellátott részeiben a halálozási arányszám az utolsó kilenc évben 16.1 volt, addig a jól ellátott részekben csak 13.7 volt. A „Manchester Guardian” című lap szerint: „jóllehet, merész állítás volna azt vitatni, hogy korunk alacsonyabb halálozási arányszáma inkább tulajdonítandó a jobb közlekedési viszonyoknak, mint a tudomány fejlődésének és az egészségesebb életviszonyoknak, mégis meg kellene vizsgálni, hány életet sikerült egy év alatt napjainkban megmenteni a távbeszélőn való érintkezés könnyűsége révén”. Senki sem tagadja s a cikkíró legkevésbé, a távbeszélőnek az általános haladás terén betöltött segítő szerepét, mégis kétségtelen, hogy az orvos távbeszélő útján nem tud megfelelő diagnózist megállapítani; meg kell tehát a beteget előbb látogatnia. Ha a beteg tizenöt mérföldnyire van a legközelebbi orvostól s megfelelő kezelés hiányában meghal, úgy éppen úgy írhatunk róla, mint a hiányos vasúti közlekedés, a hiányos autóközlekedés, avagy mint a hiányos távbeszélő szolgálat áldozatáról. Vannak bizonyára fokozatai a városi előnyökben való hiányoknak, mely előnyöknél a tudomány forrásai mindinkább nélkülözhetetlenné válnak.

A másik beállításban a távbeszélő, mint az áprilisi tréfa eszköze szerepelt. Gyanútlan emberek íróasztalán hagyott üzenetekről írnak az angol lapok, melyeken az illetőket felkérlik, hogy egy bizonyos felhívandó távbeszélő számon (az állatkert számát jelölték meg), keresse Mister Wolfot (Farkas), Mr. Lyon-t (Oroszlán), Mr. Fox-ot (Róka), Mr. L. E. Fant-ot (Elefánt). Az állatkert távbeszélő állomását kapcsoló londoni távbeszélőközpontban a „Primrose Exchange”-ben speciális intézkedéseket kellett életbeléptetni e hívások meghiúsítására s bizonyára nagy volt a tréfacsinálók kiábrándulása, hogy a tervezett tréfa nem sikerült. Ez a csintalankodás, mint a többi gyermekeskedés általában, semmiesetre sem tekinthető eredetinek s bizonyára a múlt század kilencvenes éveiben Newyorkból származott át az európai kontinensre. Ott például az ebédjükhöz távozott irodisták asztalán üzeneteket helyeztek el, melyekben az illetőket felkérték, hogy ilyen és ilyen számon hívják fel Mister Fish-t (Hal urat). Ha a felhívás megtörtént, a válasz így hangzott: „Melyik Fish-sel kíván beszélni? Itt az aquarium beszél”. A

mókajárvány oly arányokat öltött, hogy Newyorkban a távbeszélőközpontban külön beültetést kellett alkalmazni, aki egész nap mást sem csinált, mint felvilágosította a hívókat, hogy tulajdonképpen milyen számot is kértek s megkérdezte őket, hogy a kapott felvilágosítás után kíván-e még ezzel a számmal, vagyis az aquariummal beszélni. Ilyen természetű mókákat természetesen nemcsak távbeszélőn üztek, hanem jóval korábban postai, illetőleg más közlekedési berendezések igénybevétele útján is. Az az eljárás, mikor a cselédlányt távbeszélőn felhívják és elcsalják hazulról azzal a mesével, hogy úrnőjét valahol baleset érte s őt segítségül hívja s a lány távolléte alatt a lakást kirabolják, mindenesetre már sokkal több a tréfánál s a lejtőn való további süllyedést jelent e téren. E fogás ismételt alkalmazása természetesen az embereket védekezésre szorította s újabban egy tolvajt éppen ilyen cselvetéssel kapcsolatban sikerült egész könnyen elfogni. Mivel az ilyen távbeszélővel való visszaélések nyilvánossághozatala azok további gyakorságától elveszi a kedvet, remélni lehet, hogy ezzel az ismertetéssel sikerül ezt az irányzatot leszerelni. (T. A. T. J. 1930. 12.)

Orvhallgatók Németországban. Németországban az 1929. év folyamán 204 rádióhírmondó orvhallgató ellen indították meg a büntető eljárást s ezek közül 202-öt el is ítélték. (J. T. 1930. 4.)

A távolbalátás fejlesztése céljából folyó év áprilisától kezdve Angliában két hullámhosszat bocsátottak a távolbalátó szolgálatot ellátó társaság rendelkezésére. A két-két hullámot egyidejűleg fogja a társaság igénybevenni; az egyiket a képátvitel, másikat a beszédátvitel céljára. Az átvitelek a rádióhírmondó műsoróráin kívül történnek. (J. T. 1930. 4.)

A kábeltávíró fejlődése. A Western Union transatlanti kábeltársaság 1929-ben kábeleln 130 millió szót továbbított. Ezzel szemben 1928-ban a forgalom 103 millió szó volt, ami egy év alatt 26 százalékos forgalomemelkedésnek felel meg. A társasági kábelek forgalmának állandó emelkedését különben a következő számok mutatják: 1911. évben 20 millió szó, 1915-ben 71 millió, 1920-ban 76 millió, 1925-ben 82 millió, 1927-ben 93 millió szó volt a forgalom. Ezek az adatok a nemzetközi kábeltávíróforgalom állandó és gyors emelkedéséről tesznek egyúttal meggyőző tanúságot.

Ha a korunkat jellemző lázas és gyors munkát az 1858-as évi állapotokkal szembeállítjuk, mikor az angol királynő által az első transatlanti kábel megnyitása al-

kalmából Buchanan egyesült állami köztársasági elnökhöz intézett néhány száz szóból álló üdvözlőtáviratnak továbbítása két napig tartott, a haladás valóban óriási. Napjainkban ugyanis egy százszavas kábeltáviratnak Newyorkból Londonba való továbbítása legfeljebb két percig tart. (J. T. 1930. 4.)

Newyork City és Southampton (Anglia) közt közvetlen kábeltáviró forgalom nyílt meg. (J. T. 1930. 4.)

A távbeszélő és rádiótávbeszélő Svájcban a szövetségtanács posta és vasuti szakosztályának jelentése szerint 1929-ben is jelentős haladásról tesz tanuságot. Nevezetesen a távbeszélgetések száma 212.4 millió volt, ami az 1928. évi eredményhez képest 22 millió beszélgetéssel többet jelent. Ebből a számból 139.5 millió helyi beszélgetés, 68.6 millió belföldi helyközi beszélgetés és 4.3 millió nemzetközi beszélgetés volt. A távbeszélő előfizetők és a távbeszélő állomások szintén szaporodtak; az előbbieket 21.276-tal, az utóbbiakat 24.466-tal. Az utolsó 10 év alatt az előfizetők száma, mely elérte a 200.033-at, megduplázódott. Ezzel szemben az első százezer előfizetői szám eléréséhez 38 esztendőre volt szükség.

A rádiótávbeszélőt a jelentés szerint az 1929. évben a rádióhírmondó újjászervezésével kapcsolatban kifejtett tevékenység jellemzi. A hatalmas munkaprogram megvalósítására két bizottságot jelöltek ki; az egyik a műszaki kérdések és az adóállomások kérdéseinek tanulmányozásával, a másik a közigazgatási és műsorkérdések tanulmányozásával foglalkozik. A műszaki bizottság arra a megállapításra jutott, hogy az összes adóállomások építését és üzemeltetését a táviróigazgatásnak kell vállalni. Mivel Svájc két kizárólagos hullám fölött rendelkezik, két nagyenergiájú adóállomás építését határozták el. Az egyiket a francia ajkú Svájcban Sottensben (Moudon kerület), a másikat a német ajkú Svájcban Münsterben (Luzern mellett) építik meg. Egy kisebb energiájú, 760 méteres hullámon dolgozó adót azokívül az olasznyelvű Tessinben fognak felállítani. Ezekon kívül relais adóállomásokat is fognak létesíteni a szükséghez képest oly jelentősebb városokban, melyek a két nagy adó előnyös vételkörzetén kívül esnek. Ilyen városok volnának Genf, Bazél, Bern, St. Gallen. A svájci szövetségtanács 1929. évi júniusában megtartott ülésén 1.700.000 svájci frank hitelű szavazott meg erre a célra, ami a táviró vezérigazgatóság számára már 1929-ben lehetővé tette a nagy munkaprogram megvaló-

sítására irányuló intézkedések megtételét. (J. T. 1930. 4.)

Marconi kísérletei. Március hó 26-án Marconi szenátor és feltaláló telemechanikus berendezése útján pompás kísérletet végzett, mely nagy visszhangot keltett az egész világon.

„Elettra“ nevű jachtjáról, mely Genua kikötőjében horgonyzott, Marconi Sidney ausztráliai város villanylámpáit gyújtotta fel. Ötször egymásután, három perces időközökben megnyomott egy gombot s ezzel hajójáról rövidhullámokat sugározott ki, melyeket egy angol rádiótáviró állomás közvetítésével Rockbank (Victoria) állomás felfogott, majd automatikusan ismét továbbadott a tőle 550 mértföldnyire fekvő Sydney városházának s működésbe hozván az ottani telemechanikus berendezés útján a világítási berendezést, kigyulladt az ahhoz kapcsolt 2000 elektromos lámpa.

Ezt az eredményt aránylag kis adókészülékkel sikerült elérnie.

A kísérletet a Sydney-vel való rádiótelefonikus és rádiotelegrafikus közleménycsere előzte meg. Megjegyzendő, hogy Marconi-nak az „Elettra“ jachtról már Londonnal és Newyorkkal is sikerült összeköttetést létesítenie. Valamivel később 1 kilowattos adóállomásával rádiótávbeszélő összeköttetést hozott létre a Transradio társaság állomásával Buenos Airesben.

Ez utóbbi sikerült kísérletek a rádiótechnika újabb jelentős haladásáról tesznek tanuságot s azt bizonyítják, hogy a jövőben, bármely nyílt tengeren mozgó hajó, rádiótávbeszélő berendezése útján utasai számára a Föld legtávolabbi helyeivel is összeköttetést létesíthet.

(J. T. 1930. 4.)

Új távirótársaságok alakulása az Egyesült Államokban és Angliában. Az amerikai lapok közlései szerint „Universal Wireless Communication Company, Inc.“ néven Newyorkban új táviró társaság alakult, mely működését már meg is kezdte. Az új társaság működési területe az Északamerikai Egyesült Államokban van. Ezért 110 ottani városban rádiótáviró állomásokat fognak építeni, így elsősorban Newyork, Chicago, Akron, Columbus, Dayton, Cincinnati, Springfield, Peoria, Trenton, New Brunswick, Buffalo, Detroit és Milwaukee városokban fogják az üzemet megnyitni. A „Federal Radio Commission“ már megadta az új társaságnak a 110 rádióállomás felállítására az engedélyt s az üzem céljaira 40 hullámhosszat jelölt ki. Az új társaság összeköttetésbe fog lépni az Unióban már eddig működő

távíró társaságokkal és pedig úgy a távirattovábbítás gyorsaságának előmozdítása, mint a díjszabás kérdéseinek rendezése céljából.

Az „International Telephone and Telegraph Corporation (Newyork)“ Angliában „International Marine Radio Company“ néven 1.2 millió birodalmi márka alaptőkével testvérvállalatot létesített. Az új vállalat főként a tengeri hajókkal való rádióforgalom lebonyolításával fog foglalkozni. (J. T. 1930. 4.)

A tengeri rádiótávbeszélő szolgálat. A rádiótávbeszélő legújabb vívmánya a szárazföldi távbeszélő előfizetők és az Atlanti óceánon közlekedő gyorsgőzösök utasai közti közvetlen távbeszélőösszeköttetés. Hosszas kísérletezés után a brit Postmaster General végre közhírré tehetette, hogy a szárazföld és az Atlanti óceán északi részén közlekedő tengeri hajók közt megnyílt a nyilvános távbeszélő szolgálat. A brit igazgatás szárazföldi adóállomása Rugby-ben, vevőállomása Baldock-ban van; e két állomás közvetíti az Egyesült Államokba utazók és az angol szigetszország közti beszélgetéseket a tengeri út tartama alatt. A White Star hajóstársaság „Majestic“ gőzöse volt az első, mely az új szolgálatot igénybevette; a Majestic-et aztán rövidesen követték e téren az „Olympic“ és a „Leviathan“ gőzösök is. Május 1. óta már a „Homerick“ gőzös is bekapcsolódott ebbe a távbeszélő forgalomba. A három perces beszélgetési díj bármely angliai központtal 4 font 10 shilling, a három percnél hosszabb beszélgetéseknél pedig még percenként külön 1 font 10 shilling. Az új szolgálat d. e. 10 óra és esti 10 óra közti időre van korlátozva, melyen belül a hajó földrajzi helyzetéhez képest kisebb eltulodások lehetségesek. (J. T. 1930. 4.)

Az „Amtsblatt des Reichspostministeriums“ f. évi 39. számának közlése szerint a fent megnevezett gyorsgőzösökkel való rádiótávbeszélő forgalmat immár az összes német távbeszélőközpontokkal is megnyitották. Az összeköttetést Németország és London közt kábelben, Anglia és a hajók közt pedig a fent ismertetett módon létesítik. A szolgálat a 10 és 1 óra közti időre van korlátozva. A három perces beszélgetés díja valamennyi német központtól 114 birodalmi márka.

Világ energia kongresszus. A világ energia kongresszus, mely Berlinben, a nemzeti operaszínházban, a f. évi június hó 16-án ül össze, nagyszámú kiváló egyéniségét fogja a világnak összehozni. Edison, a nagy amerikai feltaláló, hangos filmen fogja az izzólámpa felfedezésével kapso-

latos kísérleteit bemutatni, illetőleg ismertetni. Franciaország részéről Serruys tanár tart előadást a különböző országok különféle racionalizálási terveiről. Német részről a tudós Einstein Adolf professzor az éther fizikai problémáit fogja tárgyalni. Dr. Oliven egy nagy európai energiatovábbítóhálózat tervét ismerteti. Anglia részéről Eddington Alfréd és D. N. Dunlop tartanak előadást, az utóbbi „Energia és civilizáció“ címen. A kongresszus záróülése június 25-én lesz. Az ezt követő napon megkezdődnek a kongresszussal kapcsolatos hivatalos utazások, melyeket a kongresszus hivatalos irodája rendez. Ezek folyamán Berlinből kiindulón bejárják Németország fontosabb ipari vidékeit.

Uj rádióállomások megnyitása. A Franciaország—Japán közti eddigi egyoldalú rádiótávíró összeköttetés a f. é. március hó 1. óta mint kétoldalú összeköttetés működik.

A spanyol Guinea-ban fekvő Bénitő-ban üzembehelyezett rádiótávíró-állomást a nemzetközi táviróforgalom számára is megnyitották. Az állomás mint a Guineai öböl spanyol gyarmatainak táviróhálózatát kiegészítő berendezés jön számításba.

St. Juan (Porto Rico) és Santiago de Cuba közt a „Radio Corporation of America“ társaság rádiótávíróösszeköttetést létesített.

A Vatikán adóállomásának beszentelése előreláthatólag június hó 29-én fog megtörténni.

A párisi Eiffel-torony adóállomásának energiáját francia lapközlések szerint 24 kilowattra fogják felemelni.

A „Reichs-Rundfunk-Gesellschaft“ 5 éves. Május 15-én öt éve volt immár annak, hogy a Reichs-Rundfunk-Gesellschaft megalakult.

A német rádióhírmondó társaságoknak ez a vezető szervezete akkor született meg, amikor a még most is meglévő 9 német rádióhírmondó adóközrétben a helyi adótársaságok saját üzemükkel működésüket megkezdették. A vezető társaság megalakítását egyrészt az tette szükségessé, hogy a körzeti társaságok, jóllehet bevételeik a körzet népsűrűségétől és az előfizetők számától függött, mégis az általános kívánalmaknak megfelelő magas színvonalú műsor adására voltak kötelezve, másrészt az is, hogy a különféle birodalmi hatóságok, valamint országos kormányok alkotmánybiztosítotti joguknál fogva kulturális és rendőri szempontból befolyást kívántak gyakorolni a rádióhírmondóra. Így lett a Reichs-Rundfunk-Gesellschaftból a német rádióhírmondónak a birodalmi posta ve-

zetésével működő központi gazdasági szerve.

A Stuttgartban, 1926. februárjában megtartott első közgyűlésen megállapított alapszabályok értelmében a Reichs-Rundfunk-Gesellschaft az egyes adótársaságokban elnyerte a szavazattöbbséget, viszont a német birodalmi posta megszerezte a Reichs-Rundfunk Gesellschaft részvényeinek többségét, ami által a társaság összes gazdasági és fejlődési kérdéseiben döntő befolyáshoz jutott. A Reichs-Rundfunk-Gesellschaft igazgatótanácsának elnöksége a birodalmi postaminiszter rádióhírmondó biztosára, Dr. Bredow szolgálatonkívüli államtitkára ruháztatott, azonkívül igazgatói minőségben a társaság élére Giesecke és Dr. Magnus szolgálatonkívüli miniszteri tanácsosok kerültek, kik mindketten az első német rádióhírmondó társaság társalapítói voltak.

A Reichs-Rundfunk-Gesellschaft tehát mintegy a német birodalom érdekképviselőjeként működik, melyet a birodalmi posta személyesít meg. Reá van bízva, hogy a birodalom helyett a rádióhírmondó részvényeket kezelje. Ő gondoskodik az összes rádióhírmondó társaságok gazdasági ügyvitelének egységességéről s befolyását azok költségvetés-előirányzatainak összeállításánál is érvényesíti. Ezzel kezébe került a pénzügyi kiegyenlítés hatalma, melylyel a kisebb előfizetői szám miatt még szükségét szenvedő társaságoknak segítségére siethet. Az összes rádióhírmondó társaságok egységes üzemeltetése szempontjából nagyfontosságú a Reichs-Rundfunk-Gesellschaftnak a többi hatóságokkal, főleg a birodalmi postával szemben való érdekképviselőlete, valamint a többi kulturális szervezetekkel, ú. m.: az irodalmi és zenei szerzők, a szépművészeti akadémia, a zenei főiskola, stb. szervezeteivel való együttműködése.

További hatalmas feladatköre az adóügyi kérdéseknek a rendezése, a nagyrányú propaganda tevékenység kifejtése, valamint a rádióhírmondó érdekében végzendő kísérletek és tudományos munkálatok finanszírozása. A Reichs-Rundfunk-Gesellschaft működése tehát közérdekű. Feladatát az egyes rádióhírmondó társaságok pénzbeli járulékeinak segítségével látja el. Az esetleg megmaradó feleslegeket a rádióhírmondó műszaki berendezéseinek fejlesztésére és tökéletesítésére s a német rádió-ügy egyetemes előbbrevitelére fordítja.

A külfölddel szemben a német rádióhírmondót ugyancsak a Reichs-Rundfunk-Gesellschaft képviseli. Mint a világ-rádióhírmondó egyesület tagja — Giesecke mi-

niszteri tanácsos e nemzetközi egyesület alelnöke — a rádióhírmondó 20 millió hallgatójára gyakorol befolyást (e szám bizonyára nincs magasan megszabva, s ezek fele az európai rádióhírmondó hallgatóiból kerül ki). A műszaki kérdések mellett számos más szervezeti, jogi, művészi és kulturális kérdés is előtérbe nyomul, melyek az egységes szabályozást abból a szempontból teszik kívánatossá, hogy a rádióhírmondó, mint a Föld népeit és országait szorosan egymáshoz kötő kapocs, tölthetése be szerepét. A világ-rádióhírmondó egyesület révén már sok hasznos és világpolitikai szempontból fontos munkát végeztek s ebben az egyesületben a Reichs-Rundfunk-Gesellschaft nagy befolyással bíró pozíciót töltött be. Utalni kell itt a nemzetközi műsorcserekre is. Ezek útján lehetővé teszi nagyjelentőségű alkalmi eseményeknek az egész világra való elterjesztését, amint arról különben a rádióhírmondó hallgatói már több alkalommal meg is győződhetnek.

A Reichs-Rundfunk-Gesellschaft által 5 éves fennállásának folyamán megoldott feladatok összessége és sokoldalúsága nagyban hozzájárult a német rádióhírmondó ezidőszaki eredményekben gazdag jelenének kialakulásához. A rádióhírmondó birodalmában azonban a munka nem szünetel. Kívánatos, hogy a Reichs-Rundfunk-Gesellschaft, az új nagy rádióházban, melybe az év végén beköltözik, új hálás feladatok megoldása és sok siker várjon. (D. V. 1930. 20. száma.)

A német rádióhírmondó-társaságok műsorcserei-vel kapcsolatban a német sajtóban legújabbán kedvezőtlen kritikáról lehetett olvasni. Arról szóltak a hírek, hogy a német rádióhírmondó bevételei újabban korlátozódtak, ami a műsorcserekhez és a leadások színvonalának sülyedéséhez vezetett. A hírlapközleményekkel kapcsolatban illetékes helyről a következő állásfoglalás hangzott el:

A műsor-szolgálat egyik országban sem annyira decentralizált, mint Németországban, ahol 10 rádióhírmondótársaság külön-külön működik, s mindegyik saját műsórát adja. Ennek következményeként a német rádióhírmondó szervezete és főleg műsoralakulása szempontjából, jóval nagyobb áldozatokra van szükség, mint más országokban, melyek csak egy, legfeljebb három műsört adnak. A német szervezetnek a birodalom állampolitikai és kulturális tagozódásához kellett igazodnia. A kulturális partikularizmus ápolása még sem volt a rádióhírmondó szándékában. Inkább azt tűzte ki céljául, már eredetileg, hogy megszemenő programcserek útján az egyes

német adóközetek közt kulturális egységet teremtsen, melyre különben már csak a birodalmi egység szempontjából is szükség volt. A rádióhírmondó azonban ezen túlmenően is a népeket egymással összekötő kapcsok létesítésére is törekszik, melyek nem kevésbé fontosak, s ezt az országos műsorok cseréjével véli elérhetni. Ezért érthetetlen, hogy akkor, mikor a rádióhírmondó e cél elérése érdekében erősebben és eredményesebben dolgozik, panaszkodik hallatszanak amiatt, hogy pl. a berlini adó leipzig hangversenyeket, vagy breslauer előadásokat közvetít. Ha talán a színvonalat illetőleg a vélemények néha eltérők is lehetnek s esetleg zavarok is adódnak elő, mégis figyelemmel kell lenni arra, hogy ilyen hibák, melyekhez hasonlók Angliában és Amerikában, hol az egész rádió a műsorcsereken épül fel, szintén előfordulnak, ideigleneseknek tekintendők, amelyek idővel teljesen el fognak tűnni.

Azt az állítást, mintha a röviddel ez előtt a műsorcsere szabályozása érdekében az adótársaságok közt létesült programközösség bizonyos legújabb takarékosági intézkedésekre volna visszavezetendő, mint helyt nem állót, határozottan vissza kell utasítani.

A már régóta szorgalmazott s most végre megvalósított műsorcsere egy további okát abban is találjuk, hogy a német postai igazgatás sokmillió költséggel a szóbakerülő viszonylatokban a távkábelben zenei átvitelre alkalmas speciális áramköröket létesített, vagyis végrehajtott a azt a munkát, amelynek sürgős elvégzését úgy a szak-, mint a napisajtó nyomatékosan követelte. Bizonyos idő óta már utalás történt arra, hogy ezek az átalakítási munkálatok 1929. végére vagy 1930. elejére elkészülnek, úgy, hogy erre az időre a rendszeres műsorcserekre számítani lehetett. Hangsúlyozni kell azt is, hogy a műsorcsereklél említésre érjemes megta- karításokat elérni nem lehetett. A szerzői illetmények révén ugyanis átvitelek esetén sem lehet megtakarításokat elérni. Az átvitelek következtében igénybe nem vett művészek vagy szereplők illetményeinél elért megtakarításokat ugyanis részben fel- emésztik az igénybevett áramkörökért fizetendő díjak. Az ügyesen véghezvitt műsorcsereklél azonban el lehet érni azt, hogy a rádióhírmondó társaságok, üzemek, lényeges kiterjesztése nélkül is meg tudnak felelni az előfizetők mindinkább fokozódó igényeinek, mert előadásaik nívóját magasabban fogják tudni tartani akkor, ha nem lesznek kénytelenek, úgy, mint eddig, naponta új műsorról gondoskodni. Már régóta megvolt ugyanis a veszély, hogy az

eddig rohanó tempó, a műsorok színvona- lát le fogja nyomni. Az átvitelekkel járó pihenőket ezért a rádióhírmondó társasá- gok örömmel üdvözölték, mert így a saját műsoruk gondos összeállításához és előké- szítéséhez több időhöz jutottak.

Az a beállítás, mintha a rádióhírmondó társaságok újabban nem rendelkeznének a műsorok fenntartásához szükséges anyagiakkal, s így a pénzsűke miatt a művé- szti tiszteletdíjak leszállításához kellett nyúlniok, ami a jobb erőket távoltartja a mikrofon útján való szerepléstől, teljesen helytelen. Minden egyes német rádióhír- mondó társaság megkapta ugyanis a fel- adatának ellátásához szükséges anyagi esz- közöket. Ahol a saját bevételek nem vol- tak elégségesek, ott a szükséges pótlásokat a Reichs-Rundfunk-Gesellschaft a rendel- kezésre álló forrásokból megadta mindig az illető társaságnak.

Az a tény, hogy a műsorkiadások 1928 óta átlag 30 százalékkal emelkedtek, leg- jobban bizonyítja, hogy a műsorkiadásoknál a régebbi évekhez viszonyítva, csökke- nésről beszélni nem lehet.

A fentebb kifejtettek bizonyára min- denkit meg fognak győzni arról, hogy nem kell félni attól, mintha bizonyos újabb ta- karékosági irányzat a rádióhírmondó elő- adások műsorának színvonalát fenyegetné. Természetes azonban, hogy a rádióhírmon- donál is, éppen úgy, mint más üzemeknél, szintén racionálisan kell dolgozni. Ebből a szempontból szükséges lesz az egyes rádió- társaságoknál, a mellékadóknál bizonyos lokális kívánságok folytán működő mellék- adminisztrációkat, melyek gyakran külön műsorok leadására törekszenek, megszü- netni. Az ilyen mellékszervezetek létesíté- sére irányuló kívánságokra, melyek csak külön költségekkel járnak, természetesen már szintén nem lesznek tekintettel, mert ezek a műsor számára előnyt úgy sem je- lentenek. A rádióhírmondó ügyét sem- mire sem szolgálhatja a további decent- ralizáció, hanem csak a rendelkezésre álló erők és eszközök mentől keményebb egye- sítése és azok mentől jobb kihasználása. (T. P. 1930. 9.)

A rádió a veszély idején. Az elmúlt tél hatalmas viharaival s az Atlanti-Óceán északi részében dúlt tengeralatti földren- gésével Földünk igen sok részén óriási ne- hézségek elé állította a vezetékes és ká- beltávírókat. A veszély idején a drótnélküli összeköttetések értéke újból és újból be- igazolódtott.

Mikor az Atlanti-Óceán kábeli az el- múlt év novemberében a hatalmas földren-

gés következtében fölmondták a szolgálót, a rádió azonnal segítségére sietett a közlekedésnek. Óriási számú táviratot tereltek a drótnélküli összeköttetésekre s a rádióállomások el voltak árasztva a rendkívüli forgalom anyagával, melyet mindazonáltal késedelem nélkül továbbítottak.

1929. decemberében Európa igen sok országának légvezetéseket tette tönkre az orkán s itt is a rádióösszeköttetések voltak azok, melyek ez országoknak Európa többi részeivel való közlekedését biztosították. Bulgáriában pld. Sofia több napon át el volt zárva légvezetéseinek teljes elpusztulása következtében a világtól. Az egész nemzetközi levelezés tehát a drótnélküli összeköttetésre terelődött, mely a helyzetet valósággal megmentette. (M. R. 1930. 18.)

Dr. Havas Ferenc.

Rádióállomás építésének a tervé Bulgáriában már két évvel ezelőtt felmerült, de a nagy költségek miatt a kormány nem valósította meg. Tervbe vették, hogy magántársaságnak monopóliumot adnak 30 évre. Egy angol-német érdekeltség a lehetőségeket komolyan tanulmányozta, de végül mégis visszalépett, mert az üzletet nem találta jövedelmezőnek. Ujabbán a bulgár kormány ismét foglalkozott a rádióállomás ügyével és a nyugateurópai rádióhírmondó tanulmányozására háromtagú bizottságot küldött ki. Ez a bizottság a Soran je elé terjesztett jelentésében egy 10 kilowattos adó mielőbbi felállítására tett javaslatot. Ezek után remélhető, hogy nem sokára Bulgáriának is lesz rádióhírmondó állomása. (R. We. 1930/21.)

Rádióelőfizetők száma viszonyszámokban. Az 1929. év végén ezer lakos közül legtöbb rádióelőfizető Dániában volt, ahol ez a viszonyszám 87; utána az országok a következő sorrendben következnek: Svédország 70, Nagybritannia és Észak-Irország 67, Ausztria 56, Németország 49, Magyarország 30, Finnország 26, Norvégia 25, Svájc 24, Csehszlovákország 18, Lettország 15, Esztország 13, Ir szabadállam 8, Lengyelország 6, Litvánia 4, Jugoszlávia 2, Románia 1. (F. 1930/21.)

Távíró és távbeszélő az új Törökországban. A háború előtti időben helyközi távbeszélő összeköttetések nem voltak, csupán helyi beszélgetéseket lehetett váltani. A táviróhálózatban csupán a fontosabb helyek voltak a fővárossal összekötve. A távirat továbbítása annyi időt vett igénybe, mint másutt a levél továbbítása.

Manapság a helyzet már más. A Konstantinápoly-Ankara távbeszélő vezetékét a forgalomnak már átadták és zavarmen-

tes összeköttetést biztosít. A napi beszélgetések száma, ami nemrégiben még csak 75 volt, ma már 160-ra emelkedett. Ezek legnagyobb része a régi fővárossal, Konstantinápolyal, illetőleg az ottani hatóságokkal váltott szolgálati beszélgetések. Mivel a magánfelek érdeklődése is állandóan fokozódik, már augusztusban egy második Stambul-Ankara távbeszélő vonalat akarnak építeni, amelynek segítségével napi 250 beszélgetést tudnak lebonyolítani. Más helyközi összeköttetés még nincs.

Ankarában, az új fővárosban, automata távbeszélő központot állítottak fel; az előfizetők száma 1500, melyeknek nagyrésze hivatalos állomás. Konstantinápolyban az előfizetők száma sokkal több. Itt még nincs automata központ, de 6 éven belül itt is berendezik. Érdekes megemlíteni, hogy 1919-ig a telefonkezelőnők nem török, hanem görög és örmény nők voltak, mint-hogy török nőnek ilyen munkát vállalni nem volt szabad.

A belföldi táviróforgalomban újabban jelentékeny nehézségek mutatkoznak, melyek a latin betűk meghonosítására vezethetők vissza. Amíg tehát a távirások az új abc Morse-betűt megtanulják, addig a levelezés nehézkes lesz. A latinbetűs rendszernek vannak azonban gyakorlati előnyei is, mert lehetővé teszi, az újabb és tökéletesebb távirókészülékek alkalmazását. Így például Angorával a táviróforgalmat Siemens-gyorstávíróval bonyolítják le, míg a nagyobb vidéki hivatalok Hughes-készülékkel vannak felszerelve. Ezek a berendezések a forgalom lebonyolítását lényegesen meggyorsítják.

Nemzetközi viszonylatban Konstantinápoly a kábelösszeköttetéseken kívül jelentékeny rádióösszeköttetésekkel rendelkezik, melyet állandóan fejlesztnek. A rádióforgalom lebonyolításába újabban Ankara is bekapcsolódott. (T. Pr. 1930/4.)

Spanyolország az idén nem követi Franciaország, Belgium, valamint a többi nyugati állam példáját és a nyári időszámításra nem tér át.

Marokkó és Algír úgy, mint az elmúlt években, most sem tér át a nyári időszámításra, azaz megtartja Franciaország téli időszámítását. (R. M. 1930/340.)

Strasbourg nagyadója a kísérleti adásokat 346 méteren megkezdte. (R. M. 1930/340.)

Toulouse-tól 15—20 km. távolságra egy nagy és modern rádióállomást fognak építeni, melynek antennateljesítménye 60 kilowatt lesz. (R. M. 1930/340.)

Buenos-Aires 22 rádióállomását záros határidőn belül, 9 hónap alatt, a fővárostól legalább 15 km. távolságra kell áttelepíteni. (R. M. 1930/340.)

Rádióállomás Palermóban. A trieszti rádióállomás megépítése és október havi megnyitása után, Palermóban is fognak egy állomást építeni. Az előfizetők állandóan növekedő igényeit a nápolyi adóállomás kielégíteni már nem tudja s különben is Szicília külön kultúrájára való tekintettel, külön rádióállomásra van szüksége. Földrajzi helyzete révén, Palermó rádióhírmondó állomása különösen a szigetek és a gyarmatok részére lesz nagyjelentőségű. (R. We. 1930/20.)

Rádiótávbeszélő-forgalom Anglia és Ausztrália közt. Miután az évek óta folytatott kísérletek annyira előre haladtak, hogy minden beszélgetés lebonyolítása biztosítottnak tekinthető, a közvetlen rádiótávbeszélő közlekedést Anglia és Ausztrália közt a mult hetekben a nyilvános forgalomnak is megnyitották. A megnyitóbeszédet MacDonaldd angol miniszterelnök tartotta. Beszélgetések csak hétköznapo-

kon folytathatók. A háromperces beszélgetés díja 6 font sterling (körülbelül 168 pengő). (R. We. 1930/20.)

A Vatikán pápai rádióállomás megnyitását június 29-re tervezik. E napon a pápa a rádióhullámok útján minden uralkodóhoz táviratot fog küldeni. A rádióállomás teljesítménye oly nagy lesz, hogy Kanadával és Japánnal is közlekedhet. (RM. 1930/341.)

Csehszlovákország az ország keleti részének rádióműsorról való ellátása céljából Ungváron rádióhírmondóállomást fog felállítani. (A. 1930/372.)

Portugáliában a rádióhírmondóműsor vétele szabad. Az amatőröknek csupán arra kell ügyelniük, hogy az antenna nyilvános utat vagy teret ne keresztezzen és hogy a szomszéd tulajdonjogát ne sértse. (RM. 1930/341.)

Madagaszkár-szigeten a francia gyarmati postaigazgatás rádióhírmondóállomást fog felállítani. Az adóállomást Tananarive közelében fogják berendezni. Teljesítményét 15 kilowattra tervezik. (FI. 1930/19.)

Teesz Frigyes.

HIREK

Nouvelles.

Ambroise Colin, a párisi semmitőszék tanácsosa, a párisi egyetem jogi karának tanára, a „Rádiótávíró Nemzetközi Bizottság”-ának 1924-ig volt elnöke, Párisban elhunyt.

A távirősszekötetések nemzetközi tanácsadó bizottsága (C. C. I. T.) múlt évi berlini zárülésén úgy határozott, hogy legközelebbi ülészakát Bernben, 1930. szeptemberében tartja meg.

Mivel a legközelebbi ülészakon tárgyalandó kérdések megfelelő előkészítése addig az időpontig előreláthatólag nem sikerült volna, a C. C. I. T. ügyvezető igazgatása, a német igazgatás, a svájci igazgatással egyetértően, az ülészakának csak 1931. májusára való összehívását határozta el.

A rádió magyar nemzeti bizottságának megalakulása. A rádiónak a modern közlekedés, a népnevelés és oktatás, valamint a művészet terén való mindinkább erősödő térhódítása, jelentőségének kifejlődése, úgy jogi, mint művészi és műszaki téren napról-napra több és több problémát vet fel színre, amelyekkel való foglalkozás úgy a

jogászok, mint a művészek és technikusok számára minden kultúrországban követelő szükségességgé lett. Az egyes országokban e téren működő szakemberek munkájának támogatása és irányítása céljából ú. n. nemzeti bizottságai alakultak, illetőleg alakulnak a rádiónak, melyek e téren máris igen szép eredményekre tekinthetnek vissza. Ezideig már 28 országban alakult meg ilyen nemzeti bizottság, melyek valamennyien egyúttal egy nemzetközi szövetségben, a Párisban, Scialoja olasz szenátor elnöksége és Homburg Róbert ügyvéd vezértitkársága alatt működő „Comité International de la T. S. F.”-ben tömörülnek. A Comité 1922-ben alakult meg, azóta már több nemzetközi kongresszust is tartott, a legutolsót 1928-ban Rómában. A rádió magyar nemzeti bizottsága, bár működését már több év előtt megkezdte, formálisan csak most alakult meg. A bizottság elnöke dr. Balás Károly budapesti egyetemi tanár. A bizottságba a m. kir. posta, mint a rádió legfőbb magyar állami hatósága s a legtöbb rádiószolgálati ág üzemben tartója a következőket delegálta: Dimény Mózes

postafőigazgatót, a postavezérigazgatóság táviró, távbeszélő és rádió üzleti és kezelési osztályának vezetőjét, Glázer Jenő postai igazgatót, dr. Havas Ferenc postatanácsost (nemzeti bizottsági titkár és ideiglenes pénztáros), dr. Krajcsik Géza postatanácsost, Erdöss Gyula postafőmérnököt (műszaki szakértő). A rádió magyar nemzeti bizottságának minden magyar állampolgár tagja lehet, aki az évi tagsági díjat megfizeti. A rádió magyar nemzeti bizottságának címe: Budapest, 114. Krisztinakörút 12., IV. 420. (Postavezérigazgatóság.)

Telefon-ellenőrző készülék elnevezéssel, a német „Echophon“ Rt. május hó 7-én olyan készüléket mutatott be a magyar posta vezérigazgatóságának, amellyel a telefonbeszélgetések lerögzíthetők, a felvett beszéd viszont bármikor és számtalanszor újból leadható. Ezt az ellenőrző készüléket 2 eres zsinórral kapcsolhatjuk össze, egyszerű módon, bármely telefonkészülékkel; a beszélgetésre hatással nincs, a központi vezetékének nem okoz zavarokat, a központ áramát nem fogyasztja.

A bemutatott készüléket a dán P. Poulsen által feltalált elven a német Dr. Curt Stille szabadalmaztatta s 28 évi fáradszorgatlan munkájának eredményeképpen hozta forgalomba.

Az ellenőrző készülékbe bevezetett telefonbeszélgetés elektromágnesen halad át. Ennek a nagyon érzékeny elektromágnesnek T alakú, keskeny vasmagjai vannak. Az egymással szembe fordított vasmagok között vékony (0,22 mm-es) acélszalag húznak el egy fékszerkezettel kombinált forgató tárcsával. Az elektromágnes a beszédrezgéseknek teljesen megfelelően változtatja a mágnességét és ugyanígy mágnesszódik az acélszalag is.

A beszédáramokkal megmágnesezett acélszalagot az ellenőrző készülék egy bilettyű lenyomására visszatekereseli, majd egy másik bilettyű lenyomására újból lejárta. A lejáratás alatt az acélszalag mágnessége visszahat az ellenőrző készülék elektromágnesére, amely most elektroncsöves erősítő berendezésen keresztül az ellenőrző készülék hallgatóját szólaltatja meg. Ily módon az acélszalagra felvett és azon megöröztetett beszélgetést bármikor újból hallgathatjuk akár hallgatón, akár hangszórón keresztül.

A bemutatás alkalmával folytatott beszélgetéseket, úgy a helyi, mint a távolsági viszonylatúakat, az ellenőrző készülék teljesen kielégítően és hűen, sőt felerősítve adta vissza (külön érdekes tapasztalatként emlitem meg, hogy a saját hangját mindenki ismeretlennek minősítette, jólle-

het mások annak felismerhetőségét bizonyították).

Az ellenőrző készüléknek nagyon tág alkalmazási lehetőségei vannak úgy a postai és távbeszélő szolgálatban (számláló eleni panaszoknál bizonyítási eljárás, kézi kapcsolású munkahelyek megfigyelése, előfizetők kérelmére egyes beszélgetések lerögzítése, stb.), mint a bankoknál (adásvételi ügyletek telefonos-lebonyolításának megrögzítése), újság-szerkesztőségeknél, előadásoknál és konziliumoknál, ahol a gyorsírókat fölöslegessé teszi. Egyébként a készülék pontos leírására és alkalmazási lehetőségeinek kimerítő ismertetésére a legközelebbi alkalommal még visszatérünk.

F. G.

A Nemzetközi Rádió-tudományos Unió („Union Radio-Scientifique Internationale“), mely a nemzetközi rádió-kutató tanács protektorátusa alatt működik, Liège-ben a f. é. szeptember havának első feleiben, a „Montefiore elektro technikai intézet“ helyiségeiben immár 4-ik kongresszusát fogja tartani. A megelőző kongresszusok Brüsszelben (1922), Washingtonban (1927) és Brüsszelben (1928) voltak.

Az Unió állandó kutatásai és munkálkodásai az elektromos hullámok sugárzásának problémái körében mozognak s e téren a nemzetközi együttműködés útját egyengetik.

Az 1930. évi kongresszus alkalmából az Unió különböző bizottságai is összeülnek, es pedig az elektromos mérések bizottsága, a hullám-terjedést tanulmányozó bizottság, a légköri zavarok bizottsága, a gépkezelők, felek és amatőrökhöz való viszonyfal foglalkozó bizottság, végül a rádiófizikai bizottság. (J. T. 1930. évi 4. száma.)

A 4-ik nemzetközi rádiójogi kongresszus a belga kormány védnöksége mellett és annak meghívására Liègeben a f. évi szeptember hó 22—27. közt fog összeülni. A kongresszus elnökségét E. Mahaim, a liègei egyetem tanára, a brüsszeli Solvay szociológiai intézet igazgatója, volt miniszter vállalta. A kongresszus üléseit a liègei egyetem helyiségeiben tartja.

A legutolsó rádiójogi kongresszus 1928. októberében Rómában ülésezett. A liègei kongresszus a rádiójognak úgy magán-, mint nyilvánosjellegű kérdéseivel fog foglalkozni, melyek egyaránt érdeklük úgy a jogászokat, mint a nagyközönséget. A kongresszus tárgysorozata a következő:

a) A rádióvillamosság szakfogalmai különös tekintettel annak a joghoz való viszonyára. (A leghasználatosabb fogalmak meghatározása: rádióhírmondó, rádiótvábitás, relais stb.);

b) A rádióhírmondó nemzetközi egyez-

ményének tervezete. (A római kongresszus által nyilvánított kívánság fejlődése.);

c) A rádióvilamosság nemzetközi magánjogi egyezményének tervezete;

d) A rádióhírmondó leadások magánjogi védelme. (A jogsérelem fogalmára alkalmazható jogi elvek kutatása.);

e) Szerzőiilletékek szedése.

f) A színészek és előadók illetményei.

g) A leadónak a leadásokra vonatkozó joga. Tisztességtelen verseny. (A kizárólagos üzemi jog elvének megállapítása s annak lehetőségei.)

h) A rádiótávíráások nemzetközi szabályzata. (A rádiótávíró nemzeti bizottságai által az érdekeltségeknél a római kongresszus kérdőíve alapján végzett adatgyűjtés.)

i) A rágalmazás és a válaszolás joga a rádióhírmondóban.

A liègei kongresszust a belga kormány nevében M. Forthomme posta-, táviró- és távbeszélő miniszter fogja ünnepélyesen megnyitni.

A kongresszuson egybegyűlt delegátusokat a tartományi kormányzó a tartományi palotában, Liège város vezetésére pedig a városházán fogja fogadni.

A m. kir. posta bélyegmúzeumának megnyitása. A m. kir. posta bélyegmúzeumát hosszú, fáradtságos szervező és előkészítő munka után, dr. Bud János m. kir. kereskedelemügyi miniszter április hó 28-án d. u. nyitotta meg.

A m. kir. posta bélyeggyűjteményének alapja a berni nemzetközi postairoda által küldött különféle külföldi bélyegkészlet volt. A nemzetközi postaegyesületben résztvevő országok ugyanis 1878. óta kötelesek minden kiadott postabélyegből és értékeiből meghatározott példányszámot a nemzetközi postairodának megküldeni, mely azokat az egyesületben résztvevő országok között szétosztja.

A nemzetközi iroda által küldött bélyegeket és értékcikkekét régebben az ügyiratok mellékleteként kezelték s így azoknak nagy része irattárba került.

Szalay Péter posta vezérigazgató intézkedett először a bélyegeknél rendszeres kezelése és őrzése ügyében. Ebben az időben azonban a rendezés még minden filatelistára érzék nélkül történt s a bélyegeket kartonlapra ragasztották fel vagy dobozokban gyűjtötték. Szalay Péter halála után Klimes Károly postafőigazgató filatelista szempontok figyelembevételével kartotékszerűen kezdte rendezni az anyagot s ebben az időben már a bélyegkatalógusok adatait is figyelemmel kísérték.

A külföldi bélyegekből ekkor már jelentős készlet volt, a magyar bélyegeket

azonban csak néhány szakadozott 1871. évi könyvomasos bélyeg képviselte. A réznyomatoknak nagyrésze hiányzott s az újabb anyag is jelentéktelen volt.

Az 1915. év végén Poppovits Mirkó budapesti bélyeggyűjtő az általa gyűjtött több kiállításon díjat nyert speciális magyar gyűjteményét megvételre felajánlotta a magyar postának. E gyűjteményt a magyar posta meg is vásárolta s 1919. évben ugyancsak Poppovitstól vett újabb magyar gyűjteménnyel kiegészítve, vezetőségünk az értékes magyar anyagot a múzeum részére biztosította.

A nagybecsű bélyeggyűjteményt a kommunizmus alatt Veres Mihály kormánybiztos értékesíteni akarta s leltározás végett egy Pichler nevű kommunistát osztott be Klimes főigazgató mellé. Klimesnek sikerült a leltározást úgy elhúzni, hogy az értékesítésre már nem kerülhetett sor. A kommunizmus megszűnése után két ízben is veszélyben forgott a gyűjtemény, mert az akkori vezetőség a meglevő anyagot értékesíteni szándékozott. Klimesnek az érdeme, hogy az eladást meg tudta akadályozni.

A múzeumban mintegy 49.000 drb. külföldi és 7000 darab magyar bélyeg van kiállítva. Feldolgozás alatt áll mintegy 18.000 drb. külföldi és 100.000 darab magyar bélyeg. Nincs kiállítva, de az érdeklődőknek szívesen bemutatják a bosnyák speciális gyűjteményt, a hamisítványok gyűjteményét, a levélbélyeg előtti időkből eredő borítékokat a postai kezelés nyomaival, az 1850—1867. évekből eredő osztrák bélyegekkel ellátott levélborítékokat magyar lebélyegzéssel, az 1871. évtől 1890. évig kiadott magyar postabélyegek gyűjteményét, a tengeri hajó postabélyegzés gyűjteményét stb. A bélyegmúzeum a budai postapalota VIII. emeletén levő nagy teremben van elhelyezve.

A kiállítási terem teljesen be van sötétítve és csak mesterséges fény világít.

Az ízléses berendezés Szántó Antal budapesti asztalosmester munkája.

KÖNYVSZEMLE.

Bibliographic.

A „Deutsches Rundfunkschrifttum“ (Német Rádióhírmondó Irodalom) legújabbban megjelent első füzet 389 cím alatt az 1930. január havában megjelent s a rádióhírmondóra vonatkozó könyveket, brosurákat, folyóiratokban megjelent cikkeket ismerteti. E szakművek, illetőleg cikkek a rádióhírmondó szervezetével, igazgatásával

val, annak a kultúrához, tudományhoz, sajtóhoz, a szociális és közélethez való viszonyával foglalkoznak. Tárgyalják továbbá a rádióhírmondó előadások tartalmát és módját, úgyszintén közgazdasági és jogi kérdéseket is. Széles kiterjedésű a rádióhírmondó műszaki ügyeivel foglalkozó irodalom is; 412 cím, tehát az egész januári anyag közel fele, a rádiótechnika körébe tartozik. A tudományos cikkek mellett a gyakorlati cikkek is bőségesen képviselve vannak, melyek az adással és vétellel úgy általánosságban, mint részletkérdéseiben értékes tapasztalatok alapján foglalkoznak. A „Deutsches Rundfunkschrifttum“-ban az anyagnak szakszerűen végzett csoportosítása gyors áttekintést nyújt a rádióhírmondó különlegességei terén. Így pl. a politikusok a „sajtóhoz, a szociális és közélethez való viszony“ cím alatt a történészek a „történelem“ cím alatt, a művészek és népoktatók „előadások“ cím alatt, a jogászok „jogi kérdések“ cím alatt találják meg az őket legközelebről érdeklő összegyűjtött irodalmat. Az iparos nemcsak utalásokat talál a legújabb készülékekre és alkatrészekre vonatkozólag, hanem „gazdasági kérdések“ cím alatt szakmájának kereskedelmi vonatkozású ügyeivel is megismerkedik. Különösen említésre méltók a szakmunka tárgymutatói, melyek egyetlen számban 1200 szakkifejezést foglalnak magukban. A tárgymutatók lehetővé teszik, hogy a legkülönlegesebb szakmunkát is kikereshesse az olvasó, illetőleg utalással szolgáljanak az illető szerző műveinek megjelenési és kiadási adataira vonatkozólag. A „Deutsches Rundfunkschrifttum“ a „Deutsches Reichsverlagsamt“ kiadásában jelenik meg (Berlin Nw 40, Scharnhorststrasse 4), s bármely könyvkereskedésben vagy a kiadótól negyedévi 6 bir. márkáért megrendelhető. (D. V. 1930. évi 17. száma.)

A montenegrói posta és táviró története. Dr. Chotch Péter jugoszláv posta-, táviróigazgató tollából a jugoszláv vezérkar katonai szaklapjában, a „Ratnik“-ban, 64 oldalnyi terjedelemben közlemény jelent meg, mely a megszűnt montenegrói királyság posta-, táviró- és távbeszélő berendezéseinek és szolgálatának történetét ismerteti Montenegrónak a jugoszláv királyságba történt beolvadásáig. A közlemény a következő részekből áll: Előszó; a posta és táviró rendszeresítése előtti idő; általános rész; a szolgálatok rendszeresítése és azok szervezete; posta; táviró; távbeszélő; katonai táviró (J. T. 1930. 4.)

A Táviróösszeköttetések Nemzetközi Tanácsadó Bizottsága második ülészakának (Berlin, 1929 június hó) okmányai (Documents de la 2-e réunion du Comité consul-

tatif international des communications télégraphiques, Berlin, juin 1929) két kötetben, a nemzetközi táviróunió berni irodájának kiadásában megjelentek. A két kötet terjedelme 556 oldal, ára 16.50 svájci frank, melybe a postai szállítási költség nincs beleértve. A kötetek egyenként külön-külön nem rendelhetők meg. (J. T. 1930. 4.)

A különleges táviratok kezelését feltűntető táblázat. A nemzetközi táviróunió berni irodájának kiadásában táblázat jelent meg, mely a titkosnyelvű táviratoknak, a különleges táviratoknak, hírlaptáviratoknak, = LC = táviratoknak stb. az egyes igazgatások és a különböző magán-társaságok vonalain történő kezelésének módját ismerteti. A táblázat ára 1.35 svájci frank és külön a postai költség. (J. T. 1930. 4.)

Szerkesztői üzenetek.

Communications de la Rédaction.

Kérjük a hátralékos előfizetőinket, hogy az esedékes előfizetési díjakat szíveskedjenek megküldeni.

Lapunk július és augusztus hónapokban nem jelenik meg. Legközelebbi számunkat szeptember hó első napjaiban fogjuk szétküldeni. A lap következő számába szánt közleményeket augusztus hó 10-éig kérjük hozzánk eljuttatni.

Telefonkezelő. 1. A Tb. Ü. Sz. 28. §. 5., 29. §. 5. és 48. §. 3. pontja értelmében a budapesti hálózatba tartozó előfizetőknek naptári évenként legalább 600 beszélgetés díját kell megfizetni. A téves beszélgetésekre és a közérdekű beszélgetésekre történő 10, illetőleg nyilvános táblás állomásnál a 20 százalékos levonás eszerint csak a kötelező 600 beszélgetésen felül jár az előfizetőknek.

2. A Tb. Ü. Sz. 53. §. 4. pontja ismerteti a távbeszélő üzenet bemondásának a módját. Utolsó pontja értelmében, ha a központ a távolsági összeköttetés kapcsolásakor a hívott állomás nem jelentkezését közli, s a hívó fél az üzenetközvetítő szolgálatot igénybe óhajtja venni, az üzenetközvetítőt a rendeltetési központtól ugyanily alakban kell kérni.

Mindezekből nyilvánvaló, hogy a vidéki központ kezelője helytelenül járt el akkor, amidőn a budapesti előfizetőt saját üzenetközvetítőjéhez utasította.

A távbeszélő üzenetek ugyanis a távol-

sági forgalomban főleg akkor alkalmazhatók előnyösen, ha a várt összeköttetést a rendeltetési központtal létesítik, de a beszélgetés azért nem történhetik meg, mert a hívott állomás nem jelentkezik, vagy a távolsági forgalomban mással beszéli. Ilyenkor ugyanis a hívó félnek a beszélgetés díjának egyötöd részét törlési díj címén

úgyis meg kell fizetni s az újbóli bejelentés, az újra kezdődő várakozás miatt esetleg már nem vezethetne célhoz. Ha azonban a rendelet félremagyarázása következtében az előfizetőket az indító központhoz utasítják s ott újból kezdődik a bejelentés és a várakozás, akkor az üzenetközvetítésnek már nincs sok értelme.

Kiadó: Dr. LÖRINCZY GABOR, m. kir. postatitkár.

INGYEN

aranytöltőtollat

tizennégykarátos, eredeti amerikai gyártmányút kap a

RADIOWELT

minden éves előfizetője. — Kérjen még ma ingyen mutatványszámot a **RADIOWELT kiadóhivatalától**, Wien, I., Pestalozzigasse 6. — Legrészletesebb rádióműsorok, érdekes olvasmányok, gazdag műszaki rész, utasítások berendezések létesítésére, rövid hullámhosszak, nagyszámú rézkarcillusztrációk, nyelvtanfolyamok és érdekfeszítő regények közlése.

SIRIUS MŰVEK ["]akkumulátor és elemgyár r.-í.

Budapest, VI., Petneházy-u. 72. Telefon: L. 978—36.

a M. kir. Posta, a M. kir. Államvasutak, a M. kir. Honvédelmi Minisztérium és az összes közüzemek szállítója.

Rádió, telefon, jelző és műszerelemei

elismerten **kitűnőek** és kizárólag **hazai** gyártmányok

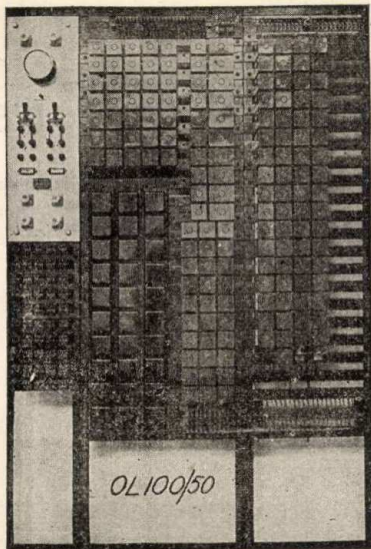
„ERICSSON“

MAGYAR VILLAGOSSÁGI RT.

BUDAPEST

Fehérvári-ut 70.

Tel.: J. 454-55, J. 340-98

50 vonalas, 100-ig bővíthető automatikus kapcsoló.

Gyártmányaink mindinkább közismertté váló sajátságai:

1. Megbízható működés.
2. Minimális karbantartási költség.
3. Tetszetős külső és gondos belső kidolgozás.
4. Versenyképes árak.

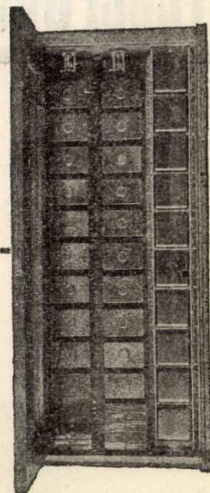
Az 1930. év újdonságai:

Automatikus házi telefonberendezések 12-1000 vonalig.

Allami csatlakozás 4 fővonalig.

billentő gombos készülékekkel.

Alközpontok 100 vagy 1000 vonalig bővíthető rendszer szerint. Házi és kimenő állami kapcsolások kezelő nélkül. Bejövő hívások fogadására és továbbítására manuális vagy félautomatikus közvetítő berendezés. Teljesen automatikus vidéki központok és hálózatok, interurbán forgalomban is kezelő nélkül, bármely vonalszámra.

24 vonalas kapcsoló.

RÁDIÓ KÉSZÜLÉKEKET ÉS ALKATRÉSZEKET

VÉDJE GYEL

csak

TELEFONGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

gyárt.

Stabilodyn hálózati készülék

Neutrodyn 5 lámpás készülék

**Luxor háromlámpás körzet
vevő és gramofon erősítő
készülék**

Y forgókondenzátor

Safe transzformátor